

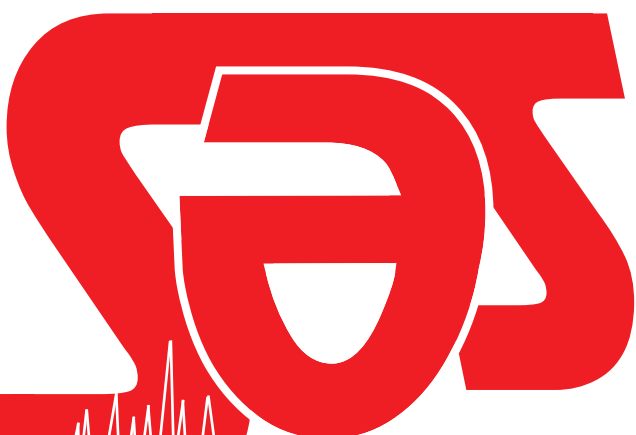
QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 071 (7239)

29 aprel 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

Bir xanım, bir həkim, bir həyat
yoldaşı, bir ana tanıdığım...

Azərbaycan-İran: münasibətlərdə yeni mərhələ!

Kallasın və Aİ-nin “dərdini” çəkən HAYLAR...

YAP nümayəndə heyətinin
Çinə səfəri başa çatıb

150 illik ictimai-siyasi və
mədəni tarixi yolda

“Çin hər zaman Azərbaycanın ərazi
bütövlüyünü və suverenliyini dəstəkləyib”

MTK-lar
qarajları
niyə ev
qiymətinə
satır?

Baxaq,
lakin həm
də görək!

Suverenliyini və ərazi bütövlüyünü təmin etmiş Azərbaycan bir çox dövlətlərlə münasibətlərin daha da dərinləşməsi, yeni strateji səviyyəyə çatdırılması üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən qərar, sənədlər qəbul edib. Genişmiqyaslı layihələrin reallaşması dövlətlərarası əlaqələrin sürətlə inkişafına təkan verib.

Əlbəttə ki, Azərbaycanla İran arasında münasibətlər də yeni mərhələyə daxil olub. Dövlətlərarası münasibətlərdə tək cə qonşuluq bağları deyil, tarixi köklərin bağlılığı əhəmiyyətlidir. Hər iki xalqın dili, ədəbiyyatı, adət-ənənələri və mətbəxi arasında oxşarlıqlar mövcuddur. Bu mədəni yaxınlıq ikitərəfli diplomatik əlaqələrin inkişafında mühüm rol oynamışdır. "Xalqlarımız əsrlər boyu

Azərbaycan-İran: münasibətlərdə yeni mərhələ!

Prezident İlham Əliyev: "Azərbaycan və İran ənənəvi olaraq beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində bir-birini dəstəkləyir"

gün bir çox önəmli sənədlərin imzalanması, o cümlədən prezidentlər səviyyəsində imzalanmış sənəd bir daha bizim xoş niyyətimizi

mehribanlıq, qardaşlıq şəraitində yaşayırlar. Bu gün bu möhkəm təməl üzərində dövlətlərarası münasibətlərimiz inkişaf edir". Bu sözləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev İran Prezidenti Məsud Pezeşkian ilə mətbuata bəyanatında deyib. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, İran Prezidentinin Azərbaycana rəsmi səfəri əlaqələrimizin yüksək səviyyədə olmasının və təzahürüdür. Prezident Məsud Pezeşkianın Azərbaycana səfəri regionda təhlükəsizliyin dayanıqlı olması və ikitərəfli əlaqələrin inkişafı istiqamətində atılan əhəmiyyətli addımdır. Bu səfər əlbəttə ki, qarşılıqlı faydalı əlaqələrin inkişafına əsaslı töhfə verəcək.

Aprelin 28-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian ilə məhdud tərkibdə görüşü olub. Görüşdə hökumətlərarası komissiyaların fəaliyyətinə toxunulub, energetika, xüsusilə elektrik enerjisi sahəsində əməkdaşlıq müzakirə olunub. Araz çayı üzərində su elektrik stansiyalarının tikintisi və Ağbənd-Kələlə avtomobil körpüsü layihəsinin yekunlaşdırılmasının önəmi qeyd edilib. Söhbət zamanı ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığı ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Bir daha diqqətə

çatdırılıb ki, Azərbaycan və İran regional məsələlərin bölgə ölkələrinin özləri tərəfindən həll edilməsinin tərəfdarıdır. Bu xüsusda 3+3 regional əməkdaşlıq formatının əhəmiyyəti vurğulanıb.

"AZƏRBAYCAN VƏ İRAN ƏNƏNƏVİ OLARAQ BEYNƏLXALQ TƏŞKİLATLAR ÇƏRÇİVƏSİNDƏ BİR-BİRİNİ DƏSTƏKLƏYİR"

Hazırda ölkələrimiz arasında münasibətlərin bütün sahələrdə inkişaf edir. Azərbaycan ilə İran bir sıra beynəlxalq platformalarda əməkdaşlıq edir. Hər iki xalq ortaq mədəniyyətə, tarixə və dinə malikdir, bunlar da xalqların və dövlətlərin yaxınlaşması üçün böyük zəmin yaradıb. "Azərbaycan və İran ənənəvi olaraq beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində bir-birini dəstəkləyir", - deyən Prezident bildirib ki, bu bərdə bu gün də fikir mübadiləsi aparıldı və gələcək birgə əməkdaşlıq çərçivələri müzakirə edildi. Dövlətimizin başçısı deyib ki, istər BMT olsun, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, ECO, Qoşulmama Hərəkatı, digər təşkilatlar çərçivəsində bizim nümayəndələrimiz daim bir-birinin yanındadır.

Azərbaycan-İran arasında yeni əməkdaşlıq münasibətləri yaranıb. Son illərdə hər iki ölkə arasında müxtəlif sahələri əhatə

edən - ticarət, nəqliyyat, energetika və digər sahəsində əməkdaşlığı gücləndirərək yeni imkanlar əldə etmişdir. Hazırda Azərbaycan və İran arasında iqtisadi-ticarəti əlaqələr dinamizmlə inkişaf edir. Azərbaycanın İranla tarixi-mədəni bağları gələcəkdə bu əməkdaşlığın daha da güclənməsinə töhfədir. İran İslam Respublikası ilə münasibətlər iqtisadi və strateji əməkdaşlıqla məhdudlaşmır, əsrilər boyu davam edən tarixi, mədəni və dini yaxınlıqla daha da möhkəmlənir. Bu iki ölkənin həm coğrafi, həm də mənəvi baxımdan bağlı olduğunu əks etdirir.

ƏLAQƏLƏRİN İNKİŞAFINDA YENİ SƏHİFƏ

Aprelin 28-də Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında imzalanmış sənədlər əməkdaşlığın inkişafında yeni perspektivlər vəd edir. "Bu gün apardığımız danışıqlar və fikir mübadiləsi əsnasında bir çox önəmli məsələlər haqqında söhbət etdik, fikirlərimizi bildirdik, Azərbaycan-İran strateji münasibətlərini bir daha təsdiqlədik. Biz bütün məsələlərə səmimi şərait əsnasında öz fikirlərimizi bildirmişik. Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, hər iki tərəf Azərbaycan-İran əlaqələrinin inkişafına çalışmalıdır və çalışır. Hörmətli Prezidentin böyük heyətlə Azərbaycana gəlməsi və bu

göstərir, onu göstərir ki, biz bütün istiqamətlər üzrə bir-birimizə daha yaxın olmağa çalışırıq", - deyərək Azərbaycan Prezidenti bildirib. Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian prezidentlərin Birgə Bəyanatını imzalayıblar. "Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi ilə İran İslam Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi arasında 2025-2027-ci illər üçün Siyasi Məsləhətləşmələr Programı", "Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə İran İslam Respublikasının Yol və Şəhərsalma Nazirliyi arasında 2025-2026-cı illər üçün nəqliyyat sahəsində hərtərəfli əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu", "Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair 1978-ci il tarixli Beynəlxalq Konvensiya"nın (əlavələrə) I/10-cu qaydasına əsasən sertifikatların qarşılıqlı tanınmasına dair Anlaşma Memorandumu", "Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi ilə İran İslam Respublikasının Mədəniyyət və İslami İrşad Nazirliyi arasında 2025-2028-ci illər üzrə Mədəni Mübadilə Programı" və əlaqələrin inkişafında yeni səhifədir.

Ardı Səh. 3

Övvəli-Səh-2

Dünən həmçinin Heydər Əliyev Mərkəzində Azərbaycan-İran biznes forumu keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian tədbirdə iştirak ediblər.

"BİZ, SADƏCƏ OLARAQ, ARTAQAQ YÜKLƏRİ NƏZƏRƏ ALARAQ ÖZ NƏQLİYYAT İMKANLARIMIZI VƏ İNFRASTRUKTURUMUZU GENİŞLƏNDİRİRİK"

İran Prezidentinin Azərbaycana səfəri

Azərbaycan-İran: münasibətlərdə yeni mərhələ!

Azərbaycan və İran arasında müxtəlif sahələri əhatə edən əlaqələr mövcuddur. Araz çayı üzərində inşa edilmiş "Xudafərin" hidroqovşağının istismara verilməsi və "Qız Qalası" hidroqovşağının açılış mərasiminin keçirilməsi iki ölkə arasında tarixi bir hadisəyə çevrildi. Ölkələrimiz arasında mehriban qonşuluq, qardaşlıq və dostluq münasibətlərinin inkişafını təmin edən siyasətin töhfəsi olaraq uzun illərdir fəaliyyət göstərən Araz, Mil-Muğan su anbarları və Araz Su Elektrik Stansiyasından sonra Araz çayı üzərində "Xudafərin" və "Qız Qalası" hidroqovşaqları və su elektrik stansiyaları layihəsinin həyata keçirilməsi Azərbaycan və İran arasında səmərəli əməkdaşlığa töhfədir. Ən əhəmiyyətli layihələrdən biri də Azərbaycan-İran sərhədində yerləşən "Xudafərin" və "Qız qalası" hidroelektrik kompleksləri həm enerji təchizatına, həm də kənd təsərrüfatı suvarma sistemlərinin inkişafına güclü stimül verir. "Xudafərin" hidroqovşağının istismara verilməsi və "Qız Qalası" hidroqovşağının açılış hər iki xalq və dövlət üçün çox əhəmiyyət kəsb edən bir layihənin icrasındır. Bu su bəndini inşa edən mühəndislər dünya səviyyəsində tanınmış mühəndislərdir. Çünki İran dünyada su bəndi tikmək sahəsində ilk dördlüyə daxil olan ölkələrdən biridir. Araz su bəndinin inşasından 50 il sonra bu bəndin tikilməsi ölkələrimiz arasında əlaqələri inkişafında önəmlidir. Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası dövlət sərhədində - Araz çayı üzərində inşa edilən "Xudafərin" və "Qız Qalası" hidroqovşaqları elektrik enerjisi istehsalı və suvarma məqsədilə tikilib. Hidroqovşaqların layihələri Sovet İttifaqı ilə İran arasında 1977-ci ilin oktyabrında imzalanan razılaşma əsasında hazırlanıb. Layihələri 1990-cı illərin əvvəllərində yenidən işlənən hidroqovşaqların tikintisi Azərbaycan ərazisinin 20 faizi Ermənistan tərəfindən işğal edilməsi nəticəsində dayandırılırsa da, sonrakı dövrlərdə tikinti işləri yalnız İran İslam Respublikası tərəfindən aparılıb.

Bu layihələr, "yaşıl enerji" sahəsində ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi üçün yeni perspektivlər vəd edir. "Xudafərin" və "Qız Qalası" ölkə-

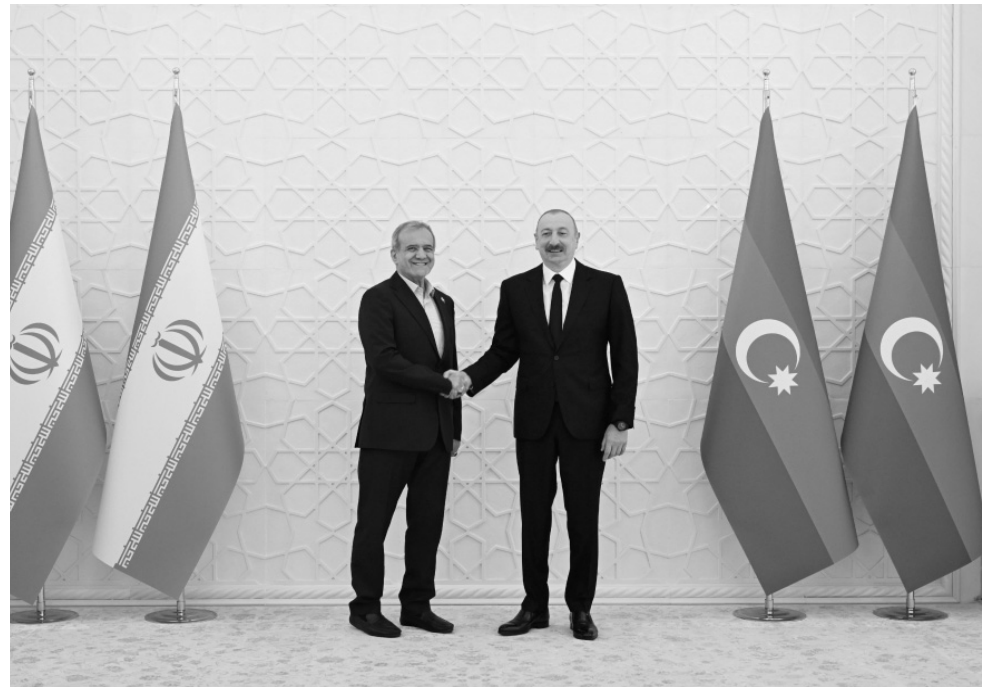

iki ölkə arasındakı əlaqələrin inkişafı, o cümlədən iqtisadi baxımdan tərəflər üçün də yeni hədəflər müəyyən edir. Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi strateji əhəmiyyət daşıyan layihədir. Bu dəhliz İran ilə Azərbaycanın iqtisadiyyatının inkişafına yeni imkanlar yaradaraq, qarşılıqlı ticarətin də inkişafına təkan verəcək, gəlirləri artıracaq, əhalinin məşğulluğunu təmin edəcəkdir.

Bu gün Azərbaycan Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin formalaşmasında aparıcı dövlətlərdən biridir. Azərbaycan və İranın strateji əməkdaşlığında Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizi çərçivəsində həyata keçirilən layihələr önəmli yer tutur. Bu dəhliz Avropa ilə Asiya arasında ən qısa və səmərəli tranzit yoludur. "Biz bu

gün təbii olaraq üçtərəfli əməkdaşlıq layihələrini müzakirə etdik. Onların arasında təbii olaraq Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi xüsusi yer tutur", - deyən Azərbaycan Prezident bildirib. Bu layihənin bütün iştirakçı ölkələr üçün çox böyük səmərə gətirəcəyini, böyük fayda verəcəyini söyləyən dövlətimizin başçısı Azərbaycanın öz ərazisində bu nəqliyyat dəhlizinin fəaliyyəti üçün bütün lazımi infrastruktur layihələrini həyata keçirdiyini qeyd edərək deyib: "Hazırda biz, sadəcə olaraq, artacaq yükləri nəzərə alaraq öz nəqliyyat imkanlarımızı və infrastrukturumuzu genişləndiririk".

Dəmir və avtomobil yolları, liman infrastrukturalarının modernləşdirilməsi, həm iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə, həm də beynəlxalq ticarətin həcmnin artmasına şərait

yaradır. Asiya ilə Avropanı birləşdirən bu dəhlizə daxil olan avtomobil, dəmir yolları Azərbaycan və İran ərazisindən keçir. Bu isə İran ilə Azərbaycanın beynəlxalq yükdaşımalarda tranzit potensialını və rolunu artırır. Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi Avropanın 800 milyona yaxın əhalinin yaşadığı 40-dan çox ölkəsi ilə 2 milyardan çox əhalisi olan Cənub Şərqi Asiya ölkələrini birləşdirir. Dəhlizin əsasını təklilən Qəzvin-Rəşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) dəmir yolu xəttinin Qəzvin-Rəşt hissəsi artıq istismara verilib. Layihə çərçivəsində Azərbaycan tərəfi üzərinə düşən vəzifələri yerinə yetirib.

**UZUNMÜDDƏTLİ
ƏMƏKDAŞLIQ KÖRPÜSÜ**

lərimiz üçün ekoloji, enerji, iqtisadi əhəmiyyət daşıyan infrastruktur layihələri olmaqla bərabər, bölgədə inkişafa, təhlükəsizliyə, dostluğa xidmət edən uzunmüddətli əməkdaşlıq körpüsüdür.

Azərbaycan-İran arasında bir çox sahələrdə əlaqələr mövcuddur ki, bu da həm ölkələri gücləndirir, eyni zamanda, regional əməkdaşlığa müsbət təsirini göstərir. Bölgədə sülhün və əmin-amanlığın qarçısı olan Azərbaycan sülhsevər siyasətini uğurla reallaşdırır. İran Azərbaycanın yaxın qonşusudur və ölkəmiz bölgənin istisnasız olaraq bütün dövlətləri kimi, İranla da səmərəli əməkdaşlığı davam etdirməkdə maraqlıdır.

Z. BAYRAMOVA

Azərbaycan ilə Çin Xalq Respublikası arasındakı münasibətlər müxtəlif siyasi, iqtisadi, mədəni, humanitar, nəqliyyat-logistika sahələrini əhatə edir və strateji əməkdaşlıq səviyyəsindədir. İki ölkə arasında dostluq münasibətlərinin uğurlu inkişafı, münasibətlərin gücləndirilməsi Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin uğurlu xarici siyasətinin nəticəsidir. Dövlət başçımızın cari ilin aprelin 22-də Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri əlaqələrin daha da genişlənməsinə töhfə verəcəkdir.

Prezident İlham Əliyevin Çinə rəsmi səfəri çərçivəsində Pekində Çinin CGTN (China Global Television Network) telekanalına verdiyi müsahibəsi zamanı bildirib ki, mənim bu vaxta qədər bir sıra tədbirlərdə Sədr Si ilə görüşmək imkanım olub: "Sonuncu dəfə biz iyul ayında Strateji Tərəfdaşlıq Haqqında Bəyannaməni qəbul etdiyimiz bir beynəlxalq tədbir çərçivəsində görüşdük. Bir sözlə, həmin görüş əməkdaşlığımızın olduqca mühüm tarixinə çevrildi, çünki münasibətlərimiz daha yüksək səviyyəyə qalxdı".

Xatırladaq ki, 2024-cü il iyulun 3-də qəbul edilən "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamə" dövlətlərarası bağlılığı möhkəmləndirib. Bəyannamədə əməkdaşlığın gələcəkdə genişləndirilməsi, beynəlxalq məsələlərdə qarşılıqlı fəaliyyətin möhkəmləndirilməsi, iki dövlətin ümumi maraqlarının birlikdə müdafiə edilməsi, həmçinin regional və global sülh, sabitlik və inkişaf fəaliyyətinin birgə təşviq edilməsi razılaşdırılıb. Bəyannamədə iki ölkənin dinc yanaşı yaşamaq prinsiplərindən irəli gələn müstəqil xarici siyasət yürüdən vacib və etibarlı tərəfdaşlar olduğu təsdiq edilib. Qəbul olunan Bəyanat ÇXR və Azərbaycanı rəsmi strateji tərəfdaşlara çevirib. İki ölkə arasında nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, turizm, energetika, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları istiqamətlərində əməkdaşlığın artan dinamikası diqqətdədir.

"BİZ MÜNASİBƏTLƏRİMİZİ DAHA YÜKSƏK SƏVİYYƏYƏ QALDIRDIQ"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri çərçivəsində aprelin 23-də Pekində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpinin iştirakı ilə Azərbaycan-Çin sənədlərinin imzalanması mərasimi olub. Prezident İlham Əliyev və Sədr Si Cinpin "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat"ı imzalayıblar. Hər iki dövlət başçısı diplomatik münasibətlərin qurulmasından ötən 33 il ərzində Azərbaycan-Çin əlaqələrinin inkişafındakı nailiyyətləri yüksək qiymətləndirib və səmimi, dostluq mühitində danışıqlar aparıblar. Dövlətlər bir-birini prioritet təşkil edən, etibarlı və qarşılıqlı faydalı strateji tərəfdaş kimi nəzərdən keçirdiyini təsdiq edərək, qarşılıqlı siyasi etimadı daim möhkəmləndirməyə, qarşılıqlı dəstəyi gücləndirməyə, hər iki ölkənin xalqlarının mənafeyi naminə hərtərəfli əməkdaşlığı inkişaf etdirməyə hazır olduqlarını ifadə edərək, hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması barədə yekdilliklə qərar qəbul ediblər. Bəyanatda qeyd olunur ki, tərəflər xalqlarının seçdiyi və milli şərtlərə uyğun olan inkişaf yolunu seçməkdə bir-birini möhkəm dəstəkləyir, hər iki ölkənin təməl maraqlarının, suverenliyinin, təhlükəsizliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunmasında bir-birinə

Azərbaycan - Çin münasibətlərində yeni strateji hədəflər

Prezident İlham Əliyev: "Biz "Vahid Çin" siyasətini qətiyyətlə dəstəkləyirik"

qətiyyətli dəstək verirlər. Azərbaycan tərəfi dünyada yalnız vahid bir Çinin mövcudluğunu, Tayvanın Çin ərazisinin ayrılmaz tərkib hissəsi olduğunu, Çin Xalq Respublikası hökumətinin bütün Çini təmsil edən yeganə qanuni hökumət olduğunu tanıyır. Çin Azərbaycan tərəfinin təklif etdiyi sülh gündəliyini qətiyyətlə dəstəkləyir və qarşıdurmaya yönəlmiş geosiyasi oyunları qeyri-məhsuldar hesab edir. Sənəddə o da qeyd olunur ki, tərəflər müasirləşməni birgə şəkildə irəli aparmaq və daha yüksək səviyyəli, yüksək dayanıqlılıq və uzunmüddətli sabitliyə malik yeni birgə inkişaf məkanı yaratmaq üçün "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünün Azərbaycanın "İpək Yolunun dirçəldilməsi" dövlət inkişaf strategiyası və 2030-cu ilə qədər olan sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası ilə uyğunlaşdırılmasını möhkəmləndirmək barədə razılaşılıblar. Dövlətimizin başçısı müsahibəsində bildirib ki, Sədr Si ilə hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanatı imzaladıqlarını diqqətə çəkib: "Bununla yanaşı, bir çox sahəni əhatə edən 20-dən artıq sənəd imzalandı. Bir sözlə, mən deyərdim ki, münasibətlər əladır. Səfər də, həmçinin. Nəticələrdən çox razıyam. İlk olaraq, Sədr Si tərəfindən Çinə dövlət səfəri dövlət edilməkdən çox şərəfləndim. Buradakı mühit, qonaqpərvərlik, dostluq, eləcə də müzakirələrimizin mahiyyəti həqiqətən çox həvəsləndiricidir. Biz münasibətlərimizi daha yüksək səviyyəyə qaldırdıq". Təbii ki, ölkələrimiz milli maraqlara aid məsələlərdə həmrəylik və dostluq nümayiş etdirir. Dövlətlər bir-birinin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qətiyyətlə dəstəkləyir. "Biz "Vahid Çin" siyasətini qətiyyətlə dəstəkləyirik", -deyən Prezident bildirib ki, Tayvanda qeyri-qanuni seçkiləri ictimaiyyət qarşısında açıq şəkildə pisləyən ilk ölkələr sırasında olmuşuq.

ÇİN-AZƏRBAYCAN HƏRTƏRƏFLİ STRATEJİ TƏRƏFDAŞLIĞINI DƏRİNLƏŞDİRƏCƏK SƏNƏDLƏR

Azərbaycan Prezidentinin Çinə səfəri çərçivəsində "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Çin Xalq Respublikası Hökuməti arasında ümumvətəndaş pasportlarına malik vətəndaşların vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında Saziş", "Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi ilə Çin Xalq Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi arasında humanitar minatəmizləmə sahəsində əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə dair Anlaşma Memorandumu",

"Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında cinayət işləri üzrə qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında Müqavilə", "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Çin Xalq Respublikası Hökuməti arasında "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünün birgə təşviqi üzrə Əməkdaşlıq Planı" və digər sənədlər imzalanıb.

Ölkələrimiz arasında bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlıq üçün böyük imkanlar var və artıq Azərbaycanın müvafiq qurumları ilə Çin şirkətləri arasında bu sahədə çoxsaylı sənədlər imzalanıb, Ticarət dövriyyəsi son dövrlərdə 20 faizdən çox artıb. Bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlığa dair isə 6 sənəd imzalanıb. Bu sənədlər ümumilikdə 260 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyaları, 100 meqavatlıq üzən günəş elektrik stansiyası, 30 meqavat gücündə batareya enerji saxlanma sistemi, dənizdə minimum 2 qiqavat gücündə külək elektrik stansiyasının inşası, daha 2 meqavat gücündə külək enerjisi layihəsinin inkişafı, eləcə də bərpaolunan enerji və elektrik enerji sisteminin planlaşdırılması üzrə əməkdaşlığı əhatə edir. İmzalanan sənədlər sırasında İnvestisiya Müqaviləsi Qobustan rayonunda 100 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyasının tikintisini və istismarını nəzərdə tutur. 2026-cı ildə istismara verilməsi nəzərdə tutulan stansiyada hər il təxminən 180 milyon kilovatt-saat elektrik enerjisi istehsalı proqnozlaşdırılır. Bu isə ildə 39 milyon kubmetr həcmində təbii qaza qənaət etməklə yanaşı, atmosfərə atılan karbon emissiyalarını 86 min ton azaltmağa imkan verəcək. Bu layihə üzrə Çin şirkəti ilə əməkdaşlıq hərrac vasitəsi ilə müəyyənəndirilib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Çinə dövlət səfəri zamanı Azərbaycan və Çin arasında ümumvətəndaş pasportlarına malik vətəndaşların vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında sazişin imzalanması da əhəmiyyətlidir. Azərbaycan ilə Çin arasında viza rejiminin qarşılıqlı olaraq ləğv edilməsi ikitərəfli münasibətlərin inkişafına yönəlib. Bu, transsərhəd səfərləri daha da asanlaşdıracaq, iki xalq arasında əlaqələri möhkəmləndirəcək və Çin-Azərbaycan hərtərəfli strateji tərəfdaşlığını dərinləşdirəcək.

"BİZ QLOBAL MİQYASDA ƏN BÖYÜK YÜKDAŞIMA, HAVA YOLU İLƏ YÜKDAŞIMA ŞİRKƏTLƏRİNDƏN BİRİNƏ SAHİBİK"

Azərbaycanın dünyanın ikinci ən böyük iqtisadiyyatına, global miqyasda böyük nüfuz və təsir imkanlarına malik Çinlə

münasibətləri artan dinamika ilə inkişaf edir. Eyni zamanda, müasir texnologiyalara və güclü maliyyə resurslarına sahib olan Çinlə səmərəli investisiya əməkdaşlığı da həyata keçirilir. Bu əməkdaşlığın mühüm istiqamətlərindən biri "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsü çərçivəsində Azərbaycanın xüsusi əhəmiyyət kəsb etməsidir. "Siz "Bir kəmə, bir yol" layihəsi çərçivəsində elektron ticarətə, infrastruktur bağlantılarına, malların daşınmasına necə baxırsınız? Bu, hər iki tərəfdə insanlara və şirkətlərə nə fayda verəcək?" sualına gəlincə Azərbaycan Prezidenti bildirib: "Çin həqiqətən də idxal baxımından bir nömrəli və ticarət dövriyyəsi baxımından 4-cü tərəfdaşdır. Biz Çində 6 Azərbaycan Ticarət Evi açmışıq. Biz artıq Çinə şərab ixrac etməyə başlamışıq. Sizin bazarınızda daha çox payımızın olmasını istəyirik. "Bir kəmə, bir yol" layihəsinə gəlincə, bizim üçün bu təşəbbüs yalnız bir tranzit marşrutu deyil. Biz bu marşrut üzərində şirkətlər qurmaq istəyirik, çünki bizim coğrafi mövqeyimiz əlverişlidir. Biz Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri üzərində yerləşirik. Bağlantılara gəlincə, biz artıq bütün infrastrukturunu - dəmir yollarını, dəniz limanlarını, magistral yolları, 8 beynəlxalq hava limanı inşa etmişik. Biz global miqyasda ən böyük yükdaşıma, hava yolu ilə yükdaşıma şirkətlərindən birinə sahibik". Hədəfimizin bu marşrut üzərində biznes qurmaq olduğunu diqqətə çatdıran dövlətimizin başçısı bizim Çin şirkətlərinə arxaladığımızı ifadə edib.

ÇİNLƏ AZƏRBAYCAN ARASINDA TRANZİT DAŞIMALARINDA 86 FAİZ ARTIM OLAB

Azərbaycanın ticarət və şərab evləri artıq ÇXR-in Pekin, Şanxay, Urumçi, Tsindao, Çendu, Nankin və Çjantszyatsze şəhərlərində fəaliyyət göstərir. Müasir dövrümüzdə Azərbaycanda Çin kapitalı ilə 375 şirkət qeydə alınıb, onlardan 298-i Azərbaycanda aktiv fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan ÇXR-in Sədri tərəfindən irəli sürülmüş "Kəmə və yol" təşəbbüsünü dəstəkləyən ilk ölkələrdən biridir. Ölkəmizə verilən yüksək dəyər təkcə coğrafi mövqeyimiz və tranzit potensialımızla deyil, həm də Azərbaycanın artan beynəlxalq nüfuzu və etibarlı tərəfdaş imici ilə bağlıdır. Xüsusilə, bu layihənin əsas hissəsi olan Orta Dəhlizin inkişafına böyük həcmdə investisiyalar yatırılıb və bu, regionun ən perspektivli layihələrindən birinə çevrilib. "Bu təşəbbüs ikinci onilliyə qədəm qoydu və hələ görülməyəcək çox iş var. Sizin gələcəyə dair baxışınız necədir?", - sualını Azərbaycan Prezidenti belə cavablandırıb: "Biz artıq qonşularımızla birlikdə yüklərin keçidini xeyli asanlaşdırmaq və sürətləndirmək üçün birgə müəssisə yaratmışıq.

Məsələn, bu gün nəqliyyat infrastrukturunu və həmçinin gömrüyümüzə idarəetmədə islahatlar, o cümlədən rəqəmsallaşma ilə əlaqədar Çindən Azərbaycan vasitəsilə Qara dənizə yüklərin daşınma müddəti cəmi 10 gündən 12 günəkdir. Ötən il Çinlə Azərbaycan arasında tranzit daşımalarında 86 faiz artım olub. Bu gün söylədiyim kimi, bu, yalnız başlanğıcdır. Düşünürəm ki, Azərbaycan vasitəsilə nəqliyyat marşrutları həqiqətən də bu gün mövcud olan digər marşrutlar arasında ən təhlükəsiz, ən qısa və ən cəlbədicə marşrutlardan biri olacaq". Prezident İlham Əliyevin müasir dövrün çağırışlarına uyğun olaraq həyata keçirdiyi siyasi iradəsinə əsaslanan uzaqgörən siyasəti dövlətimizin dünya birliyində mövqeyinin daha da güclənməsinə səbəb olur.

Zümrüd

Bir xanım, bir həkim, bir həyat yoldaşı, bir ana tanıdıq...

Zərifə xanım Əliyeva 1923-cü il aprelin 28-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Şərur rayonunun Şahtaxtı kəndində, görkəmli alim və siyasi xadim Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açmışdı. Zərifə Əliyeva bu kəndin maarifçi mühitinin işıqlı ənənələrindən faydalanmış, zəngin təhsil ənənələri olan ziyalı ailəsinin özünəməxsus tərbiyə üsulları onu hələ uşaq yaşlarından, məktəb illərindən etibarən elmə, işıqlı ideallara doğru istiqamətləndirmişdi.

Elə bir xanım, elə bir həkim, elə bir həyat yoldaşı, elə bir ana tanıdıq ki, bu gün qarşımızda bütün bu titulların üstün və gözəl cizgilərindən yaranmış bir portret var: əsl Azərbaycan xanımı, görkəmli və eyni zamanda ən yüksək insani dəyərlərə malik həkim, Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin sədaqətli ömür-gün yoldaşı, ölkəmizə müzəffər sərkərdə, lider bəxş edən qayğıkeş ana-Zərifə xanım Əliyevanın portreti. Bu portret nur saçır ətrafa. Hər bir azərbaycanlı qadın üçün nümunəyə çevrilən Zərifə xanım Əliyevanın nurlu həyat yolu ətrafa işıq yayır o portretə. Baxdıqca qürur duyur, nə gözəl bir insan tanınmışıq, deyirik.

İşıqlı ideallara doğru

Zərifə xanım Əliyeva 1923-cü il aprelin 28-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Şərur rayonunun Şahtaxtı kəndində, görkəmli alim və siyasi xadim Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açmışdı. Zərifə Əliyeva bu kəndin maarifçi mühitinin işıqlı ənənələrindən faydalanmış, zəngin təhsil ənənələri olan ziyalı ailəsinin özünəməxsus tərbiyə üsulları onu hələ uşaq yaşlarından, məktəb illərindən etibarən elmə, işıqlı ideallara doğru istiqamətləndirmişdi.

O, 1942-ci ildə Bakıda orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirmiş və elə həmin il Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun Mualicə-profilaktika fakültəsinə daxil olmuşdu. Ali təhsil almaq məqamında Zərifə Əliyevanın həkimlik sənətini seçməsi atası, tibb elmləri doktoru, professor Əziz Əliyevin yolunu davam etdirmək arzusundan doğmuşdursa, göz həkimliyini ixtisas kimi seçməsi onun xeyirxahlığından, işıqlı insan olmasından irəli gəlmişdi. Tələbəlik həyatının ilk günlərindən fitri istedadı, dərin zəkası, geniş dünyagörüşü, iti məntiqi tefəkkürü, təvə-zökarlığı və sadəliyi, insanpərvərliyi və vətənpərvərliyi ilə tələbələr arasında hörmət qazanmış, professor-müəllim heyətinin diqqətini cəlb etmişdi.

Dünya oftalmologiya elminin tanınmış simaları Zərifə xanım Əliyeva haqqında həmişə yüksək fikirdə olublar. Akademik A.Nesterov: "Zərifə Əliyeva böyük professional idi. Mən onu öz sahəsinin məşhur alimi hesab edirəm".

Moskva Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunun direktoru K.Trutneva: "Bu cür tədqiqatlar həcmine və vacibliyinə görə seçilsə də, çox zəhmət tələb etsə də, sosial-iqtisadi baxımdan əvəzsizdir. Bu nadir tədqiqatlar nəticəsində zərərli istehsal sahələrində çalışanların iş şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün metodiki tövsiyələr işlənib hazırlanmış, istehsalata tətbiq edilmişdir. Zərifə xanımın apardığı tədqiqatların əsas mahiyyəti də məhz bundan ibarətdir".

Tibb elmləri doktoru, professor Z.Skripniçenko: "Zərifə xanımın elmi maraq dairəsi çox geniş idi. O, bir ümumi dəftərə yeni kitab üçün nəzərdə tutduğumuz fikirləri qeyd etmişdi. Bunlar əsasən toksik kataraktalara və toksik qlaukomalara həsr olunmuş elmi işlərdən, tələbələr və oftalmoloq həkimlər üçün nəzərdə tutulan məruzələrdən ibarət idi".

Həkim insanlara günəş qədər lazımdır

Tələbəlik illərində fundamental tibbi biliklərə dərinlən Zərifə xanım Əliyevanın qəlbində insanların gözlərinə nur bəxş etmək amalı baş qaldırmışdı və o, öz gələcək fəaliyyətini tibbin oftalmologiya sahəsinə həsr etməyi qarşısına məqsəd qoymuşdu. Görünür, son dərəcə zəriflik və incəlik, həssaslıq və nəciblik tələb edən göz həkimliyi Zərifə xanımın təbiətindəki nadir xüsusiyyətlərə daha yaxın idi. Zərifə xanımın timsalında bir daha sübuta yetirildi ki, peşəsinin ürəkədən sevvən həkim, həqiqətən, xarü-qələr yaratmaq iqtidarındadır. Zərifə xanım ilk növbədə həkim idi, bu peşəni çox uca tuturdu. Həkimini günəşə bənzəndirərək deyirdi: "Həkim insanlara günəş qədər lazımdır". O, ötən əsrin 50-ci illərində öz xeyirxah sənəti ilə əsl vətəndaş mövqeyində dayanaraq xalqımızın beləsinə çevrilmiş traxoma xəstəliyinin qarşısını almaq üçün ciddi və məqsədyönlü mualicə-profilaktika tədbirlərinin həyata keçirilməsi istiqamətində mübarizəyə başlamışdı. Zərifə xanımın başlıca məqsədi nəyin bahasına olursa-olsun, tezliklə Azərbaycanda traxoma xəstəliyini törədən səbəbləri aşkar edib aradan qaldırmaq, onun optimal mualicə üsullarını tapmaq, müvafiq profilaktik tədbirləri vaxtında həyata keçirməkdən ibarət idi. İnsanları korluq əzabından qurtarmaq zərurətindən doğan bu şəfqətli tədbirlərin həyata keçirilməsi ağır zəhmət və uzunmüddətli vaxt tələb edirdi. Zərifə xanım Azərbaycanın bütün rayonlarını gəzərək traxoma ocaqlarını aşkar etmiş, özünün tərtib etdiyi mualicə üsullarını həyata keçirmişdir. Onun mövcud mualicə üsulları ilə yanaşı, o dövrün güclü antibiotiki hesab edilən sintomisinə istifadə etməklə mualicə üsullarını həyata keçirməsi bu ağır xəstəliyin qarşısının alınmasında başlıca rol oynamışdır.

Elmi-tədqiqat mövzusu kimi də Zərifə xanım Əliyevanın göz xəstəliklərinin müasir mualicə üsullarına müraciət etməsi insanlara və onları əhatə edən mühitə daha çox işıq gətirmək qayesinin ifadəsidir. Zərifə xanım Əliyeva 1959-cu ildə "Traxomanın digər terapiya üsulları ilə birlikdə sintomisinlə mualicəsi" mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə etmiş və tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır. Namizədlik dissertasiyası kimi bu mövzunun

seçilməsi geniş yayılmış traxoma xəstəliyinin ən intensiv mualicə üsullarının müəyyən olunmasına və tətbiq edilib müsbət nəticələr alınmasına şərait yaratmışdır.

Elmi fəaliyyətini real həyatla üzvi surətdə əlaqələndirən Zərifə xanım Əliyeva özünün namizədlik dissertasiyası ilə həm tibb elmini yeni ideyalar və metodlarla zənginləşdirmiş, həm də yüzlərlə insana işıq bəxş etmişdir. Hələ XX əsrin 50-ci illərində Zərifə xanım tərəfindən tibb elmi üçün kəşf edilmiş, elmi cəhətdən əsaslandırılmış mualicə üsulları aradan illər keçməsinə baxmayaraq, indi də tətbiq edilir və insanlara nur bəxş edir.

Dosentlikdən akademikliyə qədər

Zərifə xanım Əliyeva ciddi elmi-tədqiqat işləri, mürəkkəb cərrahiyyə əməliyyatları ilə yanaşı, elmi-pedaqoji fəaliyyətini də uğurla davam etdirmişdir. Görkəmli alim 1967-ci ildə Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun Göz xəstəlikləri kafedrasına dəvət olunmuşdur. Həmin kafedranın müdiri vəzifəsində çalışan Zərifə xanım bu institutda dosentlikdən akademikliyə qədər yüksəlmişdir.

1977-ci ildə Bakıda Zərifə Əliyevanın təşəbbüsü ilə Ümum-ittifaq Oftalmoloqlar Cəmiyyəti İdarə Heyətinin plenumu keçirilmişdir. Bu plenum alimin daha bir keyfiyyətini qabarıq seçildə üzə çıxarmış, tədbirin gözənilməyindən də yüksək səviyyədə keçirilməsi Zərifə xanım Əliyevanın təşkilatçılıq bacarığının təzahürünə çevrilmişdir. Bakıda ilk dəfə olaraq belə bir ittifaq miqyaslı plenumun keçirilməsi Azərbaycanda oftalmologiya elminin yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymasına güclü təkan vermişdir. Zərifə xanım oftalmologiya elminin inkişafı yolunda əldə etdiyi nailiyyətlərə, görmə orqanının peşə patologiyası sahəsində apardığı uğurlu elmi-tədqiqat işlərinə görə 1981-ci ildə SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının Akademik M.Averbax adına mükafatına layiq görülmüşdür.

Zərifə xanım Əliyeva oftalmologiya sahəsində yeni istiqamətlər üzrə tədqiqatlar aparmış, bununla bağlı görülmə mualicə-profilaktika tədbirlərinə silsilə işlər həsr etmişdir. Onun "Herpetik göz xəstəliyi", "Ağır virus konyunktiviti" əsərləri bu qəbildəndir.

Görkəmli alimin qələmə aldığı "Terapevtik oftalmologiya", "Oftalmologiyanın aktual məsələləri", "Iridodagnostikanın əsasları" kitabları bu gün də oftalmoloqların ən çox müraciət etdikləri, oxuyub faydalandıqları elmi ədəbiyyatlardır. Gənc həkimlərə düzgün yol göstərən, istiqamət verən, onların bir şəxsiyyət kimi formalaşmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edən bu əsərlər heç vaxt aktuallığını itirməyəcəkdir.

Zərifə xanım Əliyevanın "Azərbaycanın kimya sənayesi müəssisələrində işçilərdə görmə orqanının vəziyyəti" mövzusunda

doktorluq dissertasiyası tibb elminin cəmiyyətlə əlaqəsi baxımından böyük və qətiyyətli addım idi. O, sadəcə, görmə orqanlarındakı xəstəlikləri deyil, istehsalatda baş verən ictimai və tibbi prosesləri vəhdətdə öyrənmiş, Azərbaycanda ilk dəfə olaraq kimya sənayesi müəssisələrində tibbi laboratoriyalar yaratmışdı. Görkəmli alim uzun illər respublikanın 10-dan artıq iri sənaye müəssisələrində böyük miqyaslı elmi-tədqiqat işləri aparmış, zərərli maddələrin təkcə görmə orqanlarına deyil, eyni zamanda, digər orqanlara təsirini öyrənmişdir. Aparılan səmərəli elmi-tədqiqat işləri, tətbiq edilən düşünülmüş üsullar həm kimya texnologiyası işçilərinin göz xəstəliklərinin qarşısını almış, həm də istehsalat mühitinin zərərli maddələrdən təmizlənməsinə şərait yaratmışdır.

Akademik Zərifə xanım Əliyeva 160-dan çox elmi əsərin, 10 monoqrafiyanın, 12 səmərələşdirici təklifin, dərs vəsaitlərinin müəllifidir. Görkəmli alim gənc nəslin təlim-tərbiyəsində, yüksək səviyyəli həkim-oftalmoloqların, professional elmi kadrların yetişdirilməsində böyük xidmətlər göstərmişdir. O, onlarla elmlər doktorunun və namizədinin rəhbəri olmuş və böyük bir elmi məktəb yaratmışdır. Akademik Zərifə xanım Əliyeva oftalmologiya elmində əldə etdiyi nailiyyətlərə, xalqımızın sağlamlığı keşiyində dayanan çoxsaylı həkim-oftalmoloqların yetişdirilməsində əvəzsiz xidmətlərə görə Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi fəxri adına layiq görülmüşdür.

Akademik Zərifə xanım Əliyeva göz xəstəlikləri mütəxəssisi kimi Azərbaycanda bu sahədə elmin əsas yaradıcılarından biridir. O, göz xəstəliklərinin mualicəsi problemini elmi məktəb səviyyəsinə çatdırmışdır.

Zərifə xanımın elmi fəaliyyətini yüksək qiymətləndirən Ulu Önderimiz deyirdi: "Zərifə xanımın tibb elmi sahəsində xidmətlərindən biri də göz mualicəsi, tədqiqatı idi. Mənə belə gəlir ki, onun iki dəyərli irsi vardır. Birincisi, Azərbaycanda ilk dəfə deontologiyani bir elm kimi meydana atıbdır. İkincisi, Zərifə xanım çalışıb ki, bizim gələcək nəsilləri irsi xəstəlikdən xilas etsin, sağlamlasdırsın".

Xəstənin əzablarını öz əzabları bilən həkim

Zərifə xanımın gözəl insani dəyərlərə malik olmasını onun daim həkim-xəstə münasibətinə xüsusi diqqət yetirməsində görmək mümkündür. O, dəfələrlə demişdir ki, həkimlə xəstənin birbaşa əlaqəsi mualicənin əhəmiyyətini yüksəldir, xəstəyə ümid verir, onun orqanizminin xəstəliyə qarşı müqavimətini artırır.

Zərifə xanım mətbuatda həkim etikası problemlərinə dair maraqlı məqalələr dərc etdirmişdir. Həmin məqalələrdən birində yazırdı: "Əsl həkim yalnız o şəxsdir ki, xəstənin əzablarını öz əzabları bilir və onun üçün sağlamlıq evinə qayıtmış insanın təbəssümünü ən yüksək mükafatdır. Vəddən əsas hakiminizdir. Ən çətin məqamda və ən xoş saatımızda o, bizimlə üz-büz dayanıb soruşacaq: Sənin ağ xalat geyinməyə haqqın varmı?".

Bəli, xəstənin ümid yeri həmişə həkim olub. Onun gözləri daim həkimini-onun şəfasi ola biləcək insanı axtarıb. Həkim xəstənin son ümididir. Və xəstənin həkimdən gözlədiyindən böyük gözlənti ola bilməz. Bu səbəbdən də Zərifə xanımın dəyərli kəlamları bir tərəfdən onun iç dünyasının həssaslığının, insani keyfiyyətlərinin, gözəl duyğularının göstəricisidirsə, digər tərəfdən də bir həkimlik məktəbinin dərsləridir. Hər bir həkim üçün gərəkli olan dərslər. Bütün dövrlərdə həkimlərin öyrənməli, yaddaşlarına həkk etməli olacağı dəyərdir. Yalnız bu dəyərləri əxz etməklə əsl həkim olmaq, Zərifə xanım Əliyeva kimi həm tarixdə, həm də qəlblərdə yaşamaq olar.

Ardı Səh. 6

Bir xanım, bir həkim, bir həyat yoldaşı, bir ana tanıdıq...

Əvvəli-Səh-5

Əsl məhəbbət haqqında

Zərifə xanım Əliyevanın bu gün baxdıqca baxdığımız portretində görünən əsas cizgilərdən biri də onun sədaqətli, vəfalı ömür-gün yoldaşı olmasıdır. Zərifə xanım Əliyeva ona İlahi bəxşişi olan nuru həm ailəsinə, həm övladlarına, həm peşəsinə, həm də həyatda insanlarla münasibətinə o qədər bərabər şəkildə paylaya bilmişdi ki, əhatəsində olanların hər biri bu nurun işığında onu ali bir insan kimi görürdü. Görürdü ki, o, həm ailəsi, həm də cəmiyyət üçün dəyərlidir. Dəyərli olduğu qədər də səmimidir. Bu səmimilik isə onun sadəliyindən, həssaslığından və ailəsində aldığı tərbiyədən irəli gəlirdi.

Deyirlər ki, hər bir kişinin arxasında güclü bir qadın vardır. Bəli, çox yerində deyilmiş fikirdir. Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı kimi Zərifə xanım Əliyeva Ulu Öndərin Azərbaycanın inkişafı sahəsindəki qətiyyətli mübarizəsinə etibarlı dayaq olmuşdur. Daim yüksək vəzifələrdə çalışan Ulu Öndərin, iki övladının və xestələrinin qayğıları Zərifə xanımın mənalı ömrünün eyni ahəngli akkordları olmuşdur. Bütün bunlar haqqında Ulu Öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Zərifə xanım çox böyük alim olub. Mən hələ onunla həyat quranda o, artıq elm yolunda idi, elmlə məşğul idi. Onun elmi fəaliyyəti məlumdur. O, çox istedadlı, çox xeyirxah, çox sadə insan idi. Mən bu barədə çox danışa bilərəm, ailəmin yaşaması, bu günlərə çatması, övladlarının tərbiyəsi üçün və həyatımda onun əvəzsiz rolu üçün mən bu gün Zərifə xanımın məzarı qarşısında baş əyirəm. On il keçsə də, onu bir dəqiqə belə unutmuram və unutmayacağam. Mənim övladlarım da bu əhval-ruhiyyədədirlər. Onlar bu əhval-ruhiyyə ilə tərbiyələniliblər, formalaşıblar".

Ulu Öndər Heydər Əliyev və Zərifə xanım Əliyeva haqqında Vəqif Mustafayevin "Əsl məhəbbət haqqında" filminə tamaşa edəndə baxmayaraq ki, orta nəsil bu böyük şəxsiyyətlərin nümunəvi, gözəl, səmimi münasibətlərinin şahidi də olublar, lakin bu film insanın qəlbində dərin hissləri oyadır. Ümummilli Liderin Zərifə xanımı xatırlamasındakı bütün cümlələr qarşısında onun ömür-gün yoldaşına bəslədiyi müqəddəs məhəbbətə heyran qalırsan. Bəli, əsl məhəbbət budur: illərin dəyişə bilmədiyi məhəbbət...

Mən çox xoşbəxtəm ki, Zərifə xanım kimi anam olmuşdur

Prezident İlham Əliyev Zərifə xanımı dərin ehtiramla xatırlayaraq demişdir: "Onun bütün fəaliyyəti, gördüyü bütün işlər insan amilinə dayanırdı. Çünki o həm peşəkar həkim, eyni zamanda çox xeyirxah insan idi. Böyük Lider, Ulu Öndər Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı olan Zərifə xanım bütün işlərdə ona dayaq olur, onu dəstəkləyirdi. Hər bir insan üçün valideynləri əziz və müqəddəsdir. Mən çox xoşbəxtəm ki, Zərifə xanım kimi anam olmuşdur".

Ömrünün mənasını xalqına xidmətdə görə Zərifə xanım Əliyeva həm də o cəhətdən xoşbəxt idi ki, xalqımız, dövlətimiz üçün gerekli olan iki övladın anası idi. Zərifə xanım Azərbaycana onun xilaskarını bəxş etmişdir. 30 illik işğal altında qalan torpaqlarımızın qurtuluşçusunu bəxş etmişdir. Hər bir Azərbaycan vətəndaşının Prezidenti olmağı bacaran, müzəffər sərkərdə, sevilən lider olan Ali Baş Komandanımızı bəxş etmişdir.

Prezident cənab İlham Əliyev bu gün Azərbaycanı dünya dövlətləri içərisində

sözü və yeri olan bir ölkə kimi tanıdıb. Heydər Əliyev ideyalarını davam etdirməklə Azərbaycanı inkişaf etmiş ölkələrdən birinə çevirib.

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, Zərifə xanımın sevimli gəlini Mehriban xanım Əliyeva onun ənənələrini davam etdirir. Hər iki ailədən aldığı yüksək dəyərləri öz şəxsiyyətində birləşdirən Mehriban xanım milli-mənəvi sərvətlərimizin qoruyucusudur. Mehriban xanım Əliyeva və Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevanın ölkənin ictimai-siyasi həyatındakı uğurlu fəaliyyəti, dövlətimiz, dövlətçiliyimiz naminə, xalqın rifahı üçün gördükləri işlər, xeyirxah əməllər bu gün Azərbaycan qadınının yüksək intellektual səviyyəsini və vətənpərvərliyini, eyni zamanda bu ailənin ənənələrinin davam etdirildiyini təsdiq edir.

Bir ailənin iki 8 noyabrı

İlləri ayrı-ayrı olsa da, iki 8 noyabr Azərbaycan xalqının azadlığı, müstəqilliyi, var olması uğrunda fədakarlıqlar göstərən Əliyevlər ailəsinin həyatında əlamətdarlığı ilə eyni rəqəmlərdir. 1954-cü ilin 8 noyabrı Ulu Öndər Heydər Əliyev və Zərifə xanım Əliyevanın evlilik tarixi, 2020-ci ilin 8 noyabrı isə "Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin edilməlidir", - deyən Ulu Öndərin işğal altında olan torpaqlarımızla bağlı narahatlığına son qoyulan gündür. Qarabağın baş tacı Şuşanın işğaldan azad olunduğu, Qarabağ savaşının bitdiyi, Zəfər bayrağının qaldırıldığı, ata vəsiyyətinin yerinə yetirildiyi gündür.

8 noyabr 2020-ci il. Qarabağın döyünən ürəyi Şuşanın azadlıq müjdəsinə xalqına çatdıran Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev: Mən bu gün, eyni zamanda, Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdim, onun ruhu qarşısında baş əydim. Ürəyimdə dedim, xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik! Bu, böyük Qələbədir! Şəhidlərimizin, Ulu Öndərin ruhu şadıddır bu gün! Gözün aydın olsun, Azərbaycan! Gözünüz aydın olsun, dünya azərbaycanlıları! Mən bu günlərdə dünya azərbaycanlılarından və Azərbaycanda yaşayan insanlardan minlərlə məktub alıram. Hər gün minlərlə məktub. Sadəcə olaraq, heylsilənirəm ki, bütün bu məktubları oxuya bilmirəm. Sadəcə olaraq, vaxt çatmır. Nə qədər gözəl sözlər, nə qədər böyük dəstək göstərilir. Bu gün biz bir daha bütün dünyaya sübut edirik ki, biz böyük xalqıq, biz məğrur xalqıq! Biz yenilməz xalqıq! Biz döyüş meydanında düşməne yerini göstəririk!

1990-cı illərdə sərişstəsiz dövlət rəhbərləri tərəfindən ermənilərə satılan torpaqlarımız fəaliyyətində daim Heydər Əliyev siyasətinə, ideologiyasına əsaslanan dövlət başçısının rəhbərliyi ilə şücaətli Milli Ordumuz tərəfindən işğaldan azad edildi. 2020-ci ildə 44 günlük müharibə ilə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması Ulu Öndərimizin ən böyük arzusunun reallaşması idi. Əgər müstəqilliyimizin əldə olunması, daimilik qazanması üçün Ulu Öndərə borcluyuqsa, ərazi bütövlüyümüzün bərpası, müstəqil dövlətimizin müasir dövrdə beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artması üçün dövlətimizin başçısına minnətdarıq. Beləliklə, 8 noyabrın bu ailənin taleyinə yazılması heç də təsadüfi deyilmiş... Hər zaman qürur duyduğumuz ailə.

Mətanət Məmmədova

YAP nümayəndə heyətinin Çinə səfəri başa çatıb

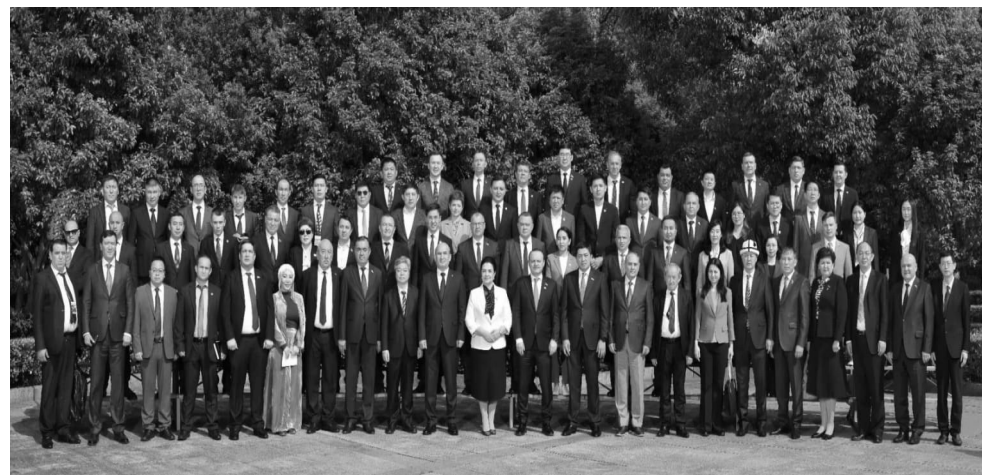

Çin Xalq Respublikasında səfərdə olan Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti aprelin 25-də Çjetsyan vilayətinin paytaxtı Hancou şəhərindəki Çin Kommunist Partiyası vilayət komitəsinin partiya məktəbində bu ölkənin elmi-texniki nailiyyətləri və inkişaf təcrübəsinə həsr olunmuş seminara qatılıb.

Daha sonra YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov nümayəndə heyətləri rəhbərlərinin Çjetsyan vilayətinin qubernatoru Lyu Cie ilə görüşündə və vilayət rəhbərliyinin adından verilən rəsmi ziyafətdə iştirak edib. YAP nümayəndə heyəti, həmçinin "ağıllı şəhər" idarəetməsi, təhlükəsizlik, nəqliyyat və digər sahələrdə ən son elmi-texniki yeniliklərə nail olan Dahua Texnologiya şirkətinin mənzil-qəragahını və Syaoquçen kəndini ziyarət edib.

Aprelin 26-da nümayəndə heyətinin vilayətin İu şəhərindəki Beynəlxalq Ticarət Mərkəzi, 27-də isə Hancou Şəhər Planlaşdırılması Muzeyi, Hancou şəhər seyrangahı və Lonqtsin kəndini ziyarəti, eləcə də Sihü gölündə gəzintisi təşkil olunub.

Səfər aprelin 27-də başa çatıb.

Kallasın və Aİ-nin “dərdini” çəkən HAYLAR...

Kaya Kallasın Azərbaycanla bağlı mövqeyi və ələlxusus da ölkəmizlə bağlı dedikləri hayların boğazına ərmiş qurğuşun kimi tökülüb, deyə bilərlik, çünki həmin sözləri qətiyyənlə uda bilmirlər. Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallas xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla aprelin 25-də keçirdiyi birgə mətbuat konfransında söylədiklərini ermənilər özlərinə çox ağır dərd, “Kallas”al bəla hesab ediblər.

Kaya Kallasın ədalətli yavaşmasını haylar öz başlarına düşən daş hesab ediblər...

Haylar hay salıblar ki, bəs Kaya Kallas öz fikirləri ilə, əslində, Avropa İttifaqı üçün neftin və qazın Aİ-nin qurulduğu prinsiplərdən üstün olduğunu etiraf edib. Maraqlıdır, bütövlükdə Avropanın enerjiyə olan ehtiyacının və bu ehtiyacın qarşılınmasında Azərbaycanın danılmaz rolunun etiraf edilməsi nə vaxtdan prinsiplərdən imtina etmək sayılır? Bəllidir ki, ölkəmizin nəinki Avropada, bütün dünyada rolunun artması, söz sahibinə, maraqlı tərəfdaşa çevrilməsi, rəsmi Bakı ilə dünyanın bütün ölkələrinin rəsmilərinin əlaqələr qurmaqda, əməkdaşlıq etməkdə həvəslə, maraqlı olması haylar üçün heç də arzuolunan deyil. Əksinə, hər dəfə Azərbaycan dünya miqyasında, global müstəvidə irəlilədikcə, sanki hayların başlarına daş düşmüş olur. Sağlam rəqabət qabiliyyətlərinin olmadığını özləri hamıdan yaxşı bildikləri üçün də ancaq dillərinə “güc verirlər”, boş-boş sözlərə, hətta şər və böhtan dolu “çıxışlara” əl atırlar. Bunu başa düşmək heç də çətin deyil, çünki tarix böyü da əllərindən gələn elə bu olub və əməli işə deyil, şər atmağa, mənasız, əsas-sız danışığlara, şər-böhtan kampaniyasına daha asan yol kimi baxıblar. İndi də bu “erməni ənənəsi” davam edir və belə ki, gedir, çətin bu toplum öz “şakerindən” əl çəkə.

Hayların nələr “uydurmaq bacarığına malik” olduğunu bilən bütün dünya ictimaiyyəti onların uydurduğuna ancaq gülür və lağ edir

Hayların mətbuat səhifələrində yazdıqlarına, iddialarına görə, guya ki, Azərbaycana səfər etməsi üçün az qala “bütün dünya” Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti olan Kaja Kallasın az qala ayağına da düşüb yalvarıb, amma Kallas da qətiyyənlə “sözə qulaq asmadan” öz bildiyini edib və bununla da sən demə, böyük “rüsəvayçılıq” olubmuş. Bu nə düşüncədir və hansı ağıl sahibi belə bir iddianı ortaya ata bilər? Əvvəla, Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidentinə kim “ağıl vermək” iddiasına düşüb ki, haylar da bunu görüb, eşidib bərk “narahat” da olublar?

Haylar iddia edirlər ki, sən demə, Kaya Kallas guya “demokratik” bir ölkəyə, yəni, Ermənistanı bu qədər düşmən münasibət bəsləyən bir dövlətin paytaxtına səfər etməklə, həm də həmin ölkəni, daha dəqiq desək, Azərbaycanı açıq-aşkar tərifi-

məklə, orada qaldığına görə sevincini bildirməklə, “böyük günah iş” görübmiş. “Burada olmaqdan çox məmnunam, çünki Azərbaycan regionda mühüm tərəfdaşdır və münasibətlərimizin möhkəmlənməsi ilə bağlı gözləntilərimiz var”, deyə Kaya Kallasın Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla birgə mətbuat konfransında bildirdiklərini haylar biabırçılıq, rüsəvayçılıq adlandırmağa çalışırlar. Hətta bu böyüklüyündə adamın, Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsinin, Avropa Komissiyasının vitse-prezidentinin dediyi sözləri haylar “tarixin ittihamına” da buraxıblar.

Hay tayfası hələ də başa düşə bilmir ki, yanlış yolda olmaları onların özlərinin ən ağır dəridir...

Belə məlum olur ki, Qarabağın “işğal” barədə Kaya Kallasın “heç nə” deməməsi haylara bərk “toxunubmuş”. Hələ bir “etnik təmizləmə” barədə də onun “nə isə” deyəcəyini gözləyirlərmiş. Maraqlıdır, toxunan nədir və nəyi gözləyirdilər? Gözlədikləri o idi ki, bu boyda yüksək çinli bir siyasətçi yalana əl atsın və ərazilərin işğaldan azad olunmasına “işğal” desin? Bəli, haylar özləri Qarabağ ərazilərini ötən əsrin sonlarında işğal ediblər və elə bu vaxta qədər də işğal altında saxlayıblar. Özü də viran qoyduqları vəziyyətdə saxlayıblar, amma Kallasdan “istəkləri” ilə bağlı “nəzərdə tutduqları” bu deyil. Məgər Kaya Kallas görmür mü ki, düz otuz ilə yaxın müddətdə bir daşı daş üstünə ermənilərin qoymadıqları halda, Azərbaycan cəmi bir neçə ildə həmin o işğaldan azad olunan əraziləri cənnətə çevirməkdədir və infrastrukturadan tutmuş, insanların məskunlaşmalarına qədər bütün məsələlər böyük sürətlə həll olunur?

K.Kallas erməniləri möhkəm yandırır. Elə yandırır ki, tüstüsü başlarından da çıxıb və onları məhz başlarından böyük danışmağa da “vadar” edib. Beləki, haylar özlərinə məxsus mətbuat səhifələrində yazıblar ki, guya Kallasın əri Arvo Hallik də elə siyasi qalmaqalın mərkəzində olub, üstəlik özü də. Kaya Kallasın özləri tərəfindən uydurduqları davranışlarına siyasi qiymət verilməsini tələb edən haylar görəsən bu yekəliklə cinayətlərinə qiymət verilməsinin vacibliyi və mütləq şəkildə haçansa veriləcəyi barədə düşünürlərmi? Düşünürlərmi ki, “Pandora qutusu” dedikləri barədə uydurma səsləndirmədən öncə öz “qutuları”, yəni, hayların hansı hayda olmaları barədə düşünsələr lap yerinə düşər və məntiqli, doğru olardı? Başa düşürlərmi ki, başqalarının dərdini çəkməkdənsə, hər bir hay öz hayında olsa bu, bütövlükdə onlar üçün daha yaxşı olar? Axı, guya Kallasın və Avropa İttifaqının dərdini çəkən hayların öz dərdləri kifayət qədərdir. Məsələn, realığı görə bilməməkdən, üstəlik, danmaqdan və nəticədə də ardıcıl olaraq, fəlakətlərə düşər olmaqdan böyük dərd ola bilməz. Qafqaza güclə soxulan və bununla belə, başqalarının torpaqlarına göz dikdiklərinə görə defələrlə gözləri ovulan bu toplum, hay tayfası hələ də başa düşə bilmir ki, özünəməxsus xisləti elə ən böyük dərdidir. Kallasın və Aİ-nin guya dərdini çəkən bu tayfa hələ də başa düşə bilmir ki, yanlış yolda olmaları onların özlərinin ağır dəridir...

İnam Hacıyev

Ölkələrimiz həmrəylik və dostluq nümayiş etdirir

Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz Cənubi Qafqazın lider dövləti olaraq beynəlxalq aləmdə mövqeyini daha da möhkəmləndirib. Hazırda Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilir, global güc mərkəzləri ilə siyasi və iqtisadi əlaqələrinin inkişafı, əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi baxımından böyük önəm daşıyır. Bu mənada, Çin Xalq Respublikası ilə əlaqələrin əhəmiyyəti xüsusilə vurğulanmalıdır. Çin öz növbəsində dünyanın fəvqəldövləti kimi həm Şərq-Qərb, həm də Şimal-Cənub nəqliyyat marşrutlarının kəsişməsində yerləşən Azərbaycanla əməkdaşlığa böyük diqqət ayırır. Bu əməkdaşlıq yalnız iki ölkə arasındakı əlaqələri möhkəmləndirməklə məhdudlaşmır, həm də regional və global iqtisadi integrasiyanı gücləndirmək üçün mühüm amildir. Azərbaycanla Çin arasında münasibətlər min ildən çox əvvəl qədim İpək yolu vasitəsilə başlayıb və bu əlaqələr bu günədək davamlı inkişaf edir. İki xalq arasında tarixi və mədəni əlaqələrin təməli, qədim dövrlərə gedib çıxsada, son 32 il ərzində bu münasibətlər daha da möhkəmlənib və hər iki ölkənin rifahı naminə müxtəlif sahələrdə inkişaf edib. Azərbaycan ilə Çin arasındakı diplomatik münasibətlər 1992-ci ilin aprelində qurulub. Bu illər ərzində əlaqələr güclənərək, müxtəlif sahələrdə müştərek əməkdaşlıq təşəbbüsləri irəliləyib. 1992-ci ilin avqustunda Çin Xalq Respublikasının Azərbaycandakı səfirliyi açılıb və 1993-cü ilin sentyabrında isə Azərbaycan Milli Məclisi Pekində səfirliyin açılması haqqında qərar qəbul edib. Azərbaycan-Chin münasibətlərinin inkişafı Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra daha da sürətlənib. 1994-cü ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin Çinə rəsmi səfəri zamanı iki ölkə arasında səkkiz mühüm müqavilə imzalanıb. 1996-cı ilin aprelində isə Çin Xalq Respublikasının Baş nazirinin müavini Tsyan Tsichen Azərbaycanda səfərdə olub. Bu səfərlər qarşılıqlı əməkdaşlığın və dostluğun möhkəmlənməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də Çinlə əlaqələrin inkişafına xüsusi diqqət ayırıb. 2003-cü ildən sonra dövlətimizin başçısı bir neçə dəfə Çinə rəsmi səfər edib. 2015-ci ilin dekabrında həyata keçirilən səfər zamanı “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Çin Xalq Respublikası Hökuməti arasında İpək Yolu İqtisadi Kəmərinin yaradılmasının birgə təşviqinə dair Anlaşma Memorandumu” imzalanıb. Bu sənəd ölkələrimizin əməkdaşlığında mühüm önəm daşıyır. Son illər ərzində Azərbaycan və Çin arasındakı əlaqələrdə xüsusi canlanma yaşanır. 2022-ci ilin sentyabrında, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Səmərqənddə keçirilən Sammiti zamanı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə Çin Sədri Si Cinpin arasında keçirilən görüşdə iki ölkə arasındakı münasibətlərin gələcək inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirilib. 2023-cü ilin əvvəlindən isə yüksək səviyyəli ikitərəfli mübadilələrin yeni dalğası başlayıb, qarşılıqlı səfərlər davam edib.

Prezident cənab İlham Əliyevin 2025-ci il aprel ayında Çinə səfəri çərçivəsində CGTN (China Global Television Network) telekanalına mü sahibəsi də mühüm məqamlarla yadda qaldı. Ölkəmizin başçısı mü sahibəsində Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq Əlaqələrinin Qurulması Haqqında Birgə Bəyanata toxunaraq vurğuladı ki, bu sənəddə ikitərəfli əlaqələrin geniş gündəliyi açıq şəkildə görünür. Birgə Bəyanatın mahiyyətinin çox əhəmiyyətli olduğunu söyləyən Prezident bəyan etdi ki, Azərbaycan öz bölgəsində bir çox ölkələrlə, eləcə də bəzi Avropa ölkələri ilə Strateji Tərəfdaşlıq haqqında bəyanatlar imzalayıb. Lakin Çin ilə Bəyanat onların daxilində ən güclüsüdür. Məhz buna görə bu sənədin xüsusi vacibliyi bir daha göz qarşısındadır. Ölkələrimiz milli maraqlara aid məsələlərdə həmrəylik və dostluq nümayiş etdirir. “Vahid Çin” siyasətini qətiyyətlə dəstəklədiyini bildiren Prezident cənab İlham Əliyev Tayvanda qeyri-qanuni seçkiləri açıq şəkildə pisləyən ilk ölkələrdən birinin də Azərbaycan olduğunu qeyd etdi.

Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına daha yaxın olmağın tərəfdarı olduğunu qeyd edən dövlətimizin başçısı Prezident Si Cin tərəfindən bu qurumun Zirvə toplantısına dəvət olunduğunu və bir neçə aydan sonra yenidən Çinə səfər edəcəyini diqqətə çatdırdı. Prezident cənab İlham Əliyev qətiyyətlə bildirdi ki, bu təşkilatla yaxınlığımız həm təşkilat, həm də Azərbaycan üçün faydalı olar: “Çinlə strateji tərəfdaş olmağımız Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının çətri altında əməkdaşlığımız baxımından bizə bir çox imkanlar açır”. Çünki Azərbaycan güclü siyasi münasibətlərə və eyni zamanda nəqliyyat layihələrinə malik Cənubi Qafqaz ölkəsidir, bu da ŞƏT üçün cəlbedici məqamdır.

Beləliklə, Prezident İlham Əliyevin Çin Xalq Respublikasına səfəri, keçirdiyi yüksək səviyyəli görüşlər, imzalanan sənədlər, səsləndirilən bəyanatlar onu deməyə əsas verir ki, Çin və Azərbaycan tərəfdaşlığı yüksələn xətt üzrə inkişaf edir. İki dövlət arasındakı iqtisadi-siyasi münasibətlərin inkişafı həm də global arenada böyük önəm daşıyır.

**Fuad Hüseynzadə,
Binəqədi rayon İcra
Hakimiyyəti yanında İctimai
Şuranın katibi, Diaspor
Fəaliyyətinə Jurnalistlərin
Dəstəyi İctimai Birliyinin sədri**

enerji saxlanc sistemi ilə 100 MVt gücündə üzən günəş elektrik stansiyası layihəsinin qiymətləndirilməsi, inkişafı və həyata keçirilməsi ilə bağlı İcra müqaviləsi, "Bərpa olunan enerjinin inkişafı və elektrik enerji sisteminin planlaşdırılması"na dair Anlaşma Memorandumu, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda 2 QVt gücündə dənizdə külək enerjisi layihəsinin inkişafına

"Çin hər zaman Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəkləyib"

"Məlumdur ki, ölkə başçısının Çinin China Global Television Network (CGTN) telekanalına müsahibəsi ilk müsahibə deyildi. Prezident bundan əvvəl də həmin telekanala müsahibələr vermişdi. Çünki CGTN olduqca böyük auditoriyaya malik olan və təkcə Çin ərazisində deyil, dünyanın ayrı-ayrı yerlərində də yayımlanan bir televiziya nəhəngidir. Odur ki, bu kanala müsahibə vermək və ölkəmizin müxtəlif məsələlər baxışlarını və mövqeyini çatdırmaq olduqca əhəmiyyətlidir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Rəşad Bayramov deyib.

MÜNASİBƏT

O bildirib ki, müsahibə geniş olmaqla özündə Azərbaycan-Çin münasibətlərinin demək olar ki, bütün spektrini əhatə etdi: "Ölkə başçısı hələ keçən il "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamə"nin imzalandığını qeyd edərək bu sənədin Azərbaycan-Çin münasibətlərinin inkişafında yeni səhifə açdığını bildirdi.

Həqiqətən də, statistik məlumatlara da baxdıqda görürük ki, həmin dövrdən etibarən Azərbaycan-Çin münasibətləri daha da inkişaf etməyə başladı. Təsədüfi deyil ki, bu gün Azərbaycan Çinin Cənubi Qafqazda ən böyük ticarət tərəfdaşdır və ticarət dövriyyəsi müsbət dinamika nümayiş etdirir. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatlarına görə, 2024-cü ildə Azərbaycanın xarici ticarətinin ümumi həcmi 7,9 faizi Çinin payına düşür. Çin ölkəsinin dördüncü böyük ticarət tərəfdaşdır və əsas idxal mənbəyi qismində çıxış edir. Ötən il Çinlə Azərbaycan arasında tranzit daşımalarında 86 faiz artım olub. Çində artıq Azərbaycanın 6 ticarət Evi fəaliyyət göstərir. Biznes strukturları arasında əlaqələr inkişaf edir. Təqribən on gün əvvəl Çin şirkətləri tərəfindən Azərbaycana 300 milyon dollardan artıq həcmə investisiya yatırılmasına dair sənədlər imzalanıb. İndi isə iki ölkə arasında Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq Əlaqələrinin Qurulması Haqqında Birgə Bəyannamənin imzalanması, müxtəlif sahələri əhatə edən 20-dən artıq sənədin imzalanması və əldə olunan razılaşmalar onu göstərir ki, münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsi üçün yeni imkanlar açılır.

Müsahibədə təbii olaraq ölkələ-

rimizin milli maraqlara aid məsələlərdə həmrəylik və dostluq nümayiş etdirdiyi, bir-birinin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyi də xüsusi olaraq qeyd edildi. Məlumdur ki, Çin hər zaman Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəkləyib, Azərbaycan isə öz növbəsində Tayvanla bağlı məsələlərdə Çinin prinsipial mövqeyini müdafiə edərək "Vahid Çin" prinsipinə dəstəyini ifadə edib. Ölkə başçısı bu məqama xüsusi olaraq toxunaraq Azərbaycanın Tayvanda keçirilmiş qeyri-qanuni seçkiləri açıq şəkildə qınayan ilk ölkələr sırasında olduğunu xatırladı.

Ölkələrimiz arasında qarşılıqlı maraq doğuran bütün sahələrdə əməkdaşlığın inkişafına xüsusi əhəmiyyət verdiyimizi bildirən Azərbaycan Prezidenti, ikitərəfli münasibətlərin dərinləşməsinə Azərbaycanın xarici siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biri kimi qiymətləndirdiyimizi, münasibətlərimizin çox müsbət dinamikaya malik olduğunu qeyd etdi".

"Müsahibədə, həmçinin iki ölkə arasında bərpaulunan enerji istehsalı istiqamətində əməkdaşlıq da geniş şəkildə qeyd edildi. Ölkəmizin yaşıl enerjiyə keçid istiqamətində gördüyü işləri və gələcək planları haqqında danışan ölkə başçısı bildirdi ki, artıq imzalanmış və icra fazasında olan müqavilələr bizə 2030-cu ilə qədər 6500 meqavat bərpaulunan enerji verəcək. Onu da qeyd etdim ki, Prezidentin Çinə səfəri çərçivəsində bu istiqamətdə bir sıra yeni sənədlər də imzalanıb. 100 MVt gücündə Qobustan günəş elektrik stansiyası Layihəsi ilə bağlı İnvestisiya Müqaviləsi, dənizdə külək enerjisi layihəsinin qiymətləndirilməsi, inkişafı və həyata keçirilməsi ilə bağlı İcra müqaviləsi, Böyükşor gölündə 30 MVt gücündə batareya

dair Anlaşma Memorandumunun imzalanması enerji sahəsində əməkdaşlığın inkişafına böyük təkan verməklə yanaşı ölkəmizin enerji potensialını da gücləndirəcək. Bu isə bizə elektrik enerjisini istehsal etmək üçün əsasən təbii qazdan istifadə etməyi dayandırmağa imkan verəcək.

Müsahibədə təbii olaraq ölkəmizin "Bir kəmə, bir yol" layihəsinə verdiyi önəm də xüsusi olaraq vurğulandı. Şübhəsiz ki, bu məqam Azərbaycan ilə Çin arasındakı münasibətlərdə xüsusi yer tutur. Azərbaycanda həyata keçirilən nəqliyyat və infrastruktur layihələri "Bir kəmə-bir yol" təşəbbüsünün həyata keçirilməsinə mühüm töhfə verdiyi üçün Orta Dəhliz Çindən Avropaya və əks istiqamətdə yüklərin daşınması üçün təhlükəsiz və sərfəli alternativ marşruta çevrilib. Özü də burada yalnız Qərbi Şərq istiqaməti nəzərdə tutulmur - ÇXR-in Sədr Si Cinpinin vurğuladığı kimi, Azərbaycan Şimal-Cənub istiqamətində də vacib rol oynaya bilər. Azərbaycana çatan istənilən mali hər iki istiqamətdə daşımaq mümkündür. Bununla da, həm Qərb dövlətlərinin, həm də Uzaq Şərq ölkələrinin dünyanın müxtəlif regionları ilə ucuz, rentabelli əlaqələr yaratmaq imkanı meydana gəlir. Ümumiyyətlə, onu qeyd etdim ki, bu müsahibə təkcə Azərbaycanla Çin arasında mövcud münasibətlərin deyil, eləcə də gələcək perspektivlərin təqdimatı baxımından əhəmiyyətli oldu və geniş auditoriya Azərbaycanın müxtəlif məsələlərə dair mövqeyini ölkənin birinci şəxsinin dilindən eşitmək imkanı əldə etdi" - deyə o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

"Məsud Pezeşkianın Azərbaycana səfəri çox müsbət hadisədir"

"İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkianın Azərbaycana səfəri təbii ki, çox müsbət hadisədir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında siyasi şərhçi Elşad Məmmədli deyib. Elşad Məmmədli sözlərinə belə davam edib: "Bildiyimiz kimi, aprelin 28-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian ilə məhdud tərkibdə, daha sonra geniş tərkibdə görüşləri olub. Bu səfər və görüşlərdən sonra Azərbaycan-İran münasibətlərində yeni bir səhifənin açılacağını söyləyə bilərik.

Məsələyə daha geniş prizmadan yanaşmalıyıq: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Çin səfərindən bir neçə gün sonra Pezeşkianın Azərbaycana səfər etməsi qlobal layihələrlə bağlı yeni bir mərhələnin başlanğıcı kimi qiymətləndirilə bilər. Həm siyasi, həm iqtisadi, həm logistik baxımdan İranla da müzakirələr indiki mərhələdə vacib məsələdir. Bu səfərdən sonra Tehranın ötənlərdə aparmış olduğu yanlış siyasət nəticəsində iki ölkə arasında məlum gərginliklərin də aradan qalxacağı gözlənilir. Şübhəsiz, İran Azərbaycanın regionda ən böyük oyunçu olmasının fərqindədir və ölkəmizlə gərginliyi aradan qaldırmaqdan başqa yol olmadığı qənaətinədir. Məsud Pezeşkianın Azərbaycana səfəri zamanı şübhəsiz ki, bir sıra məsələlər, o cümlədən Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı müəyyən razılaşmalar əldə olunacaq. İran və Azərbaycanın zəngin tarixi və mədəni əlaqələri mövcuddur. Cənubi Azərbaycanda 40 milyon cıvarında soydaşımız yaşayır. Son günlərdə Pezeşkianın Azərbaycan türkcəsində seiflər səsləndirməsini də səfər ərəfəsində müəyyən bir mesaj olduğunu düşünə bilərik. Qarşılıqlı etimad fonunda strateji əməkdaşlıq inkişaf etdikcə, İranla ikitərəfli ticarət dövriyyəsindəki artım daha da yüksələcək.

Xatırladıq ki, 2023-cü ildə İranla ticarət dövriyyəsi 500 milyon dollar idisə, 2024-də bu göstirici 30 faizdən çox artıb və 650 milyon dollara yaxınlaşıb. Azərbaycan-İran əməkdaşlığı yüksəldikcə, təbii olaraq ticarət dövriyyəsi də artacaq. Ən əsası, siyasi müstəvidə anlaşmalar, mehriban qonşuluq razılaşmaları ilə regionda tam yeni bir tendensiya-ların şahidi ola bilərik. Habelə, Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin inkişafı, Ələt-Astara dəmir yolu xəttinin yenidən qurulması, Ağbənd - Kələlə avtomobil və dəmir yolu qovşağının yaradılması, Araz çayı üzərində anbarların, stansiyaların birgə istifadəsi və s. məsələləri sürətlənər. Əgər İran tərəfi səmimiyyətlə bu cür davam edərsə, nəinki regional, qlobal proseslərdə də müsbətə doğru ciddi dəyişiklər baş verər".

Ayşən Vali

Səkidə skuter sürənləri hansı cəzalar gözləyir?

"Vaxt gələcək, bəlkə də şəhərin mərkəzində səkidə skuter sürənlər də öz əhəmiyyətini itirəcək. Çünki şəhər mərkəzində yollar onsuz da dardır və bir çox problemləri köklü şəkildə həll etmək mümkün deyil. Ona görə də yolları daraltmaqla böyük nəticələr əldə etmək mümkün deyil". Bu sözləri S A-ya açıqlamasında texnika elmləri üzrə fəlsəfe doktoru, nəqliyyat eksperti Fərhad Eyyubov deyib.

EKSPERT AÇIQLADI

Onun sözlərinə görə, bəzi məsələlər var ki, onları köklü şəkildə həll etmək lazımdır və bu məsələlər, açıq, çox da böyük əhəmiyyətli məsələ kimi görünmür: "Çoxları deyir ki, biz skuterlə gedirik və ya velosipedlə işə gedirik. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, Bakı şəhərində hava bəzən küləkli olur, yağış yağır. Belə havalarda kostyum geyinib və ya müəyyən bir rəsmi geyimlə skuterlə və ya velosipedlə işə getmək real deyil. Əvvəllər və indi də şəhərdə geniş səkilər var, amma həmin səkilərdə piyadaların hərəkəti çox aktiv deyil. Əslində, səki yalnız piyadaların təhlükəsiz gedişi üçün nəzərdə tutulub. Bəzi xarici ölkələrdə enli səkilərdə həm velosiped, həm də skuter hərəkəti üçün ayrıca yerlər ayrılıb. Amma bizdəki səkilər bu baxımdan o qədər də əlverişli deyil. Skuterlərin istifadəsinə görə cərimələrin tətbiqi hüquqi məsələdir. Yol hərəkəti qaydalarında kifayət qədər cərimələr nəzərdə tutulub, amma problem ondadır ki, həmin cərimələrin icra mexanizmi çox zəifdir. Qayda var, cərimə var, amma tətbiqi çox aşağı səviyyədədir".

Ziya Hikmətoğlu

1875-ci ilin 22 iyul tarixi Azərbaycanın ictimai-mədəni həyatında daha bir təqvim olaraq tarixə qovuşdu. Belə bir tarixi dövrdə milli mətbuatın təməlini qoymaq böyük ziyalı, vətənpərvərlik tələb edirdi: iki ali dəyəri özündə birləşdirən Azərbaycan milli maarifçilik hərəkatının banilərindən biri, təbiətşünas-alim Həsən bəy Zərdabi əsrlərə qovuşacaq bir yeniliyə, ilk imza atmış oldu. Milli mətbuatımızın təməlini qoyan "Əkinçi" qəzetinin ilk nömrəsi nəşr olundu və bu ölkə həyatında böyük əks-səda doğurdu. Artıq həmin tarixdən biz 150 illik bir zaman ayırır.

150 illik ictimai-siyasi və mədəni tarixi yolda

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyi qeyd olunacaq

ÜMUMMİLLİ MƏQSƏDLƏR UĞRUNDA

"Əkinçi"dən sonra onun ənənələrini davam etdirən çoxsaylı nəşrlər dövrün vətənpərvər ziyalıları, maarifçiləri eyni məslək ətrafında birləşdirərək, milli oyanış prosesinin aparıcı vasitələrindən biri kimi, ümummilli məqsədlərin gerçəkləşməsində mühüm rol oynayıblar.

1877-ci ildə "Əkinçi" qəzeti bağlandıqdan sonra müxtəlif səylər göstərilməsinə baxmayaraq, ölkəmizdə bir müddət azərbaycanca mətbu orqan nəşr edilməmişdi. Ölkədə cərəyan edən ictimai proseslər və cari məsələlər bir müddət yerli rusdillilik mətbuatda öz əksini tapırdı. Bakıda rus dilində çıxan ilk qəzet isə, birinci nömrəsi 1871-ci ilin mart ayında işıq üzü görən "Bakinski listok" olmuşdur. 1876-cı ildə ikinci rusdillilik qəzet "Bakinskiye izvestiya" nəşrə başlamışdır.

Çox keçmir ki, 1879-cu ildə Hacı Səid Əfəndi Ünsizadə Tiflisdə "Ziyayi-Qafqaziyyə" qəzetini çıxarmağa nail olur. Qəzetin cəmi 104 nömrəsi çıxdıqdan sonra 1880-ci ildə, o, çapını dayandırır. 1883-1891-ci illərdə Tiflisdə "Əkinçi" üslubunu davam etdirən "Kəşkül" qəzeti və jurnalı işıq üzü görür. XX əsrdə isə, Azərbaycan dilində çıxan qəzet Məmmədağa Şaxtaxtinskiyin 1903-cü ildə Tiflisdə buraxdığı ictimai-siyasi, iqtisadi, elmi, ədəbi "Şərqi-rus" qəzeti olmuşdu. Qəzetin Azərbaycanda ictimai fikir tarixinin inkişafında xüsusi yeri dənizmazdır. Qəzetdə dünyəvi elmlər, ana dili, qadın azadlığı ilə bağlı müntəzəq fikirlər öz əksini tapırdı.

Azərbaycan mətbuatının xronoloji ardıcılığına nəzər salsaq görərik ki, 1920-ci ildə Azərbaycanda Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra 1921-ci ildə "Maarif" və "Qırmızı günəş", 1923-cü ildə "Gənc pioner", 1927-ci ildə "Pioner" jurnalları, "Azərbaycan pioneri" qəzeti və s. mətbuat orqanları nəşr edilir. 1923-cü il ildə Bakıda Şərq qadınlarının, xüsusilə, Azərbaycan qadınlarının ictimai-siyasi həyata alışıdırmaq məqsədilə aylıq, ədəbi, ictimai və siyasi jurnal olan "Şərq qadını" nəşr olunub. 1938-ci ildən "Şərq qadını", "Azərbaycan qadını" adı ilə nəşr olunmağa başlayıb. 1934-cü il sentyabrın 2-də "Kommunist maarifi" qəzeti nəşrə başladı. 1938-ci ildə adı dəyişdirilərək, "Müəllim qəzeti" adlandırıldı. Sonrakı illərdə "Ədəbiyyat", "Azərbaycan pioneri", "Kirpi" jurnali, "Bakı" və s. qəzetləri meydana gəldi.

SIYASI PLÜRALİZM VƏ SÖZ AZADLIĞININ TƏMİNİ

Keçən yüzilliyin sonlarında xalqın tələbi ilə yenidən hakimiyyətə qayıdan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən islahatlar ölkəmizdə söz və məlumat azadlığının, fikir plüralizminin və digər demokratik dəyərlərin bərqərar olması üçün etibarlı zəmin yaratdı. Heydər Əliyev media-nın inkişafını prioritet vəzifələrdən biri hesab etmiş, onun fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik bazasının formalaşdırılması, inkişafını engelleyen süni maneələrin aradan qaldırılması, maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində ardıcıl qərarlar qəbul etmiş, dövlət-media münasibətlərində müntəzəqki ənənələrin əsasını qoymuşdur.

Azərbaycan öz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra, həyatın bir çox sahələrində olduğu kimi, mətbuatın inkişafında da dönüş yarandı, siyasi plüralizm və söz azadlığını təmin etmək üçün mühüm işlər həyata keçirildi. Azərbaycan mətbuatının sürətli inkişafı respublikamızda dünya standartlarına cavab verən müstəqil kütləvi informasiya vasitələrinin yaranmasına gətirib çıxardı. Azərbaycan müstəqilliyini qazandıqdan sonra yeni demokratik mətbuatımız azadlıq və müstəqillik dəyərlərinin təbliğatçısına çevrildi. 1993-cü ildən başlayaraq, KİV-in inkişafında əldə olunmuş nailiyyətlər Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bu sahəyə müstəsna diqqət və qayğısı nəticəsində, gerçəkləşdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin milli mətbuata olan münasibəti və qayğısı nəticəsində formalaşma və inkişaf prosesində bir sıra təbii və süni maneələrlə üzləşmiş azad, demokratik mətbuatımız cəmiyyətin operativ, obyektiv informasiyaya tələbatını cavablandırmağa nail oldu.

AZƏRBAYCANIN İNKİŞAF DİNAMİKASI VƏ MİLLİ MƏTBUATIMIZ

Bu gün hərtərəfli inkişaf edən Azərbaycanın inkişaf dinamikası milli informasiya resurslarından da yan keçməyib, onların ümumdünya informasiya şəbəkəsindəki çəkisini artırır və rəqabət qabiliyyətini yüksəldib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunu uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyev söz və mətbuat azadlıqlarının inkişafını respublikanın demokratikləşməsi prosesinin vacib amili kimi dəyərləndirir. Dövlət başçısı İlham Əliyevin səyləri ilə qəzet-jurnalların maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti üçün əlverişli şərait yaradılıb, onların borcları ləğv edilib. 2005-ci il 21 iyul tarixində "Azərbaycan mətbuat işçilərinin təltif edilməsi haqqında", "Azərbaycan mətbuat işçilərinə fəxri adların verilməsi haqqında", habelə, "Kütləvi informasiya vasitələrinə maliyyə yardımı göstərilməsi haqqında" sərəncamların imzalanması jurnalistlərin əməyinə yüksək qiymətdir.

MÜASİR TENDENSİYA VƏ MEDIA

Ötən dövr ərzində müstəqil siyasi kursun qətiyyətlə və ardıcıl həyata keçirilməsi nəticəsində ölkəmizin dinamik inkişafı təmin edilib, qarşıda duran strateji vəzifələr uğurla gerçəkləşdirilmişdir. Azərbaycan Vətən müharibəsində şanlı Zəfər qazanaraq və unikal antiterror əməliyyatı ilə hərbi tarixinə yeni səhifə yazaraq, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etmişdir. Bu gün mediaımız Azərbaycanın tərəqqisinin və müasir cəmiyyət quruculuğu prosesinin fəal iştirakçısı olaraq, beynəlxalq əlaqələrini və global informasiya məkanında təsir imkanlarını genişləndirmiş, rəqabət qabiliyyətini artırmışdır. Lakin dünya nizamının dəyişikliklərə məruz qaldığı, siyasi proseslərin intensivləşdiyi, habelə yeni fəaliyyət prinsiplərinin bərqərar olduğu müasir dövr Azərbaycan mediası qarşısında da yeni vəzifələr müəyyənləşdirir.

Nəzakət ƏLƏDDİNOĞUZU

Mən həmişə Çini məğlub edəcəm. Həmişə!" İndi o, iqtisadiyyatdan, tariflərdən kozır kimi istifadə edir. Bu ilin yanvarında Tramp Çin lideri Xi Jinping ilə söhbətindən sonra demişdi: "Birlikdə bir çox problemləri həll edəcəyik və biz elə indi başlayacağıq. Ticarət, fentanil, TikTok və bir çox başqa mövzuları müzakirə etdik. Si və mən dünyanı daha dinc və təhlükəsiz bir yerə çevirmək üçün əlimizdən gələni edəcəyik". Düənən Si Cinqinin ona tarif müharibələri ilə bağlı zəng etdiyini deyən ABŞ prezidenti iki ölkə arasında gərginliyin azalmasından kifayət qədər məmnun görünürdü.

Tramp bu ilin fevralında Vladimir Putinlə danışıqlardan sonra deyib: "Biz hər ikimiz xalqlarımızın böyük tarixi və İkinci Dünya Müharibəsində birlikdə necə uğurla vuruşduğumuz haqqında düşündük. Amerika lideri ikinci prezidentliyi dövründə də Ərdoğanı çox müsbət yanaşır və onun bu mövzuda fikirləri də təqdirəlayiqdir. Liderlik diplomatiyasında Trampa ən yaxın olan Ərdoğan da dəfələrlə oxşar fikirlər səsləndirib. Türkiyə prezidenti tez-tez Si Cinqin və Putini "ağıllı, sərt, öz ölkəsini sevən güclü liderlər" adlandırır və bu, bir çox maneələrin aşılıdığına

Global güclər yeni global konsensusa doğru

Ukrayna, Tayvan və Suriya yerinə Qrenlandiya və Fələstin?

işarə kimi şərh olunur.

Bir sözlə, Tramp yeni dünya müharibəsi

ABŞ Rusiya, Çin və Türkiyə ilə yeni global konsensusa doğru irəliləyir. Tramp artıq Krımı Rusiyaya, Tayvanı Çinə, Suriyanı Türkiyəyə verib və bunun müqabilində Kanada, Panama kanalı və Qrenlandiyanı alacağını gözləyir. Rusiyanın Ukraynadakı xüsusi hərbi əməliyyatı, 15 iyul 2016-cı il çevriliş cəhdinin yatırılmasından sonra Türkiyənin Liviya, Qarabağ və Suriyadakı hərəkətləri, Çinin "Kəmərlər və Yol" təşəbbüsü, Cənubi Çin dənizində hərbi güclənməsi, Hind regionunda tarazlığı sarsıdan və "Belə" strategiyası kimi hadisələr ABŞ-ın global povestini ciddi şəkildə sarsıtdı. Tayvan. Birləşmiş Ştatlar bu sarsıntılara cavab verməyə çalışdı, lakin nəticəsi olmadı. Xüsusilə, Rusiya qoşunlarının Ukraynaya yeridilməsi təkcə Ukraynaya və Şərqi Avropaya deyil, eyni zamanda ABŞ-ın rəhbərlik etdiyi Atlantik və NATO əmrinə də hücum idi.

ABŞ-ın Çini 5G şəbəkələrindən kəsmək və Pekinin yarımkeçiricilərə çıxışını əngəlləmək cəhdləri nəticəsiz qalıb. Məsələ burasındadır ki, Çinin infrastrukturun inkişafı istiqamətində atdığı addımlar, Asiya,

Avropa, Latin Amerikası və Afrikaya yönəldilən sərmayələr və yardımlar təkcə iqtisadi artım vasitəsi deyil, həm də ABŞ-ın global iqtisadi sistemine qarşı dominantlıq və hegemonluq qurmaq uğrunda mübarizədə silah idi. Məhz buna görə də Rusiya, Çin və Türkiyə öz müqavimətləri ilə təkcə öz həyətlərində deyil, həm də ABŞ-ın ÜST, BMT, BVF, ICC və NATO kimi global status-kvo-

nun dayaq nöqtələrində üstünlük uğrunda mübarizəyə başlamağa müvəffəq olublar.

Beləliklə, ilk prezidentlik dövründə rəqiblərini təhdid etməyə çalışan Tramp indi 180 dərəcə dönüş edib. Belə ki, Amerika lideri 2016-cı ildən 2020-ci ilə qədər demişdi: "Rəqiblərimiz iddialı, inadkar və qətiyyətlidir. Amma biz də. Uğur üçün milli gücümüzün bütün aspektlərini birləşdirəcəyəm.

əvəzinə Rusiya, Çin və Türkiyə ilə yeni global konsensusa doğru irəliləyir. Amerika prezidenti vurğulayır ki, onun əsl düşməni bu liderlər deyil, ölkəsinin geosiyasi və iqtisadi zəifliyi, eləcə də Avropa və ABŞ-da kök salmış neoliberal mədəniyyətdir. Belə ki, Tramp artıq bəzi təsir dairələrini, eləcə də Ukrayna və Krımın bir sıra regionlarını Rusiyaya, Tayvanı Çinə, Suriyanı Türkiyəyə verib, özü də bunun müqabilində Kanada, Panama kanalı və Qrenlandiyanı alacağını gözləyir.

Xüsusilə Qrenlandiya həyatı əhəmiyyət kəsb edir. Məhz bu region ABŞ-ın nadir torpaq elementlərinə görə digər ölkələrdən asılılığına son qoyacaq. Amma bunun üçün Tramp Arktika regionunda fəal olan Rusiya və Çinin narahatlığını aradan qaldırmalı olacaq. Amerika lideri, deyəsən, dünyanı zehni olaraq çoxdan Rusiya, Çin və Türkiyə arasında bölüb. Yeganə problem Fələstinin İsrailə verilməsi planı ilə bağlıdır. Türkiyə ilə yanaşı, Çin və Rusiyanın da buna ciddi etirazları var. Hadisələrin inkişafı göstərir ki, Tramp Fələstinlə bağlı planında gec-tez İsrailin irrasional tələblərini dəstəkləməyi dayandıracaq. Burada da, şübhəsiz ki, ağılabatan və real siyasət qalib gələcək.

V.VƏLİYEV

Mərkəzi Asiyada nüfuz savaşı

Son 10 ildə Mərkəzi Asiya respublikalarına (Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, Tacikistan, Türkmənistan) rəsmi inkişaf yardımının (RİY) ümumi həcmi mütləq ifadədə 21 milyard dolları ötürüb. Eyni zamanda, bu ölkələrin xarici yardımdan asılılığı zaman keçdikcə azalıb. ABŞ-ın xarici yardım proqramlarını azaltmaq siyasəti postsovet ölkələrinə beynəlxalq dəstəyin azalmasına səbəb olacaq. Eyni zamanda, Pekin, Brüssel və Moskva öz iqtisadi təsirlərini gücləndirməyə cəhd edə bilərlər. İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (İƏİT) hesabatlarına görə, rəsmi donorların ümumi beynəlxalq yardımı son beş ildə ilk dəfə azalıb. 2024-cü ilin sonuna qədər o, 2023-cü illə müqayisədə 7% azalıb.

Rəsmi inkişaf yardımının (RİY) azalması beynəlxalq təşkilatlara töhfələrin azalması, Ukraynaya yardımın azalması, humanitar yardımın azalması və qaçqınların yerləşdirilməsi üçün xərclərin azalması ilə əlaqədar olub. Ümumilikdə 2024-cü ildə İƏİT İnkişafa Yardım Komitəsinə (İYK) üzv ölkələrin rəsmi yardımı 212 milyard dolları ötürüb.

RİY inkişaf etməkdə olan ölkələrə xarici yardımın bir növüdür. Bu cür yardım grantlar, kreditlər və digər köçürmələr şəklində pul və ya natura şəklində verilə bilər. Bu cür yardım həm ayrı-ayrı donor ölkələr, həm də müxtəlif beynəlxalq institutlar tərəfindən həyata keçirilir. 2024-cü ilin sonuna qədər maliyyənin əsas hissəsi ABŞ tərəfindən təmin edilib – 63 milyard dollardan çox, bu, bütün daxilolmaların təxminən 30%-ni təşkil edir. ABŞ-dan sonra Almaniya (32,4 milyard dollar), Böyük Britaniya (18 milyard dollar), Yaponiya (16,8 milyard dollar) və Fransa (15,4 milyard dollar) gəlir. Eyni ölkələr ənənəvi olaraq daha az imkanlı dövlətlərə beynəlxalq yardımın əsas təminatçıları olublar.

Qaydar İnstitutunun tədqiqatçıları iqtisadi vəziyyətin monitorinqində qeyd edirlər ki, son yarım əsrdə RİY-in global həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artıb: 1960-cı ildəki 39,4 milyard dollardan 2023-cü ildə 223 milyard dollara qədər. Lakin ekspertlər bu tendensiyanın davam etməsi üçün heç bir səbəb görmürlər. Donald Trampın Ukraynaya yardımını kəsməsi, eləcə də ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) proqramlarının bağlanması ilə bağlı son bəyanatları gələcəkdə Amerikanın beynəlxalq yardım proqramları üçün maliyyənin ənənəvi yüksək səviyyədə saxlanması üçün mümkünlüyünü şübhə altına alır.

Mütləq hesablasaq, son on ildə Mərkəzi Asiya regionu ölkələrinə RİY-in ümumi həcmi 21 milyard dolları ötürüb. Qlobal çoxtərəfli yardımda regionun payı təqribən 12,5%-dir, ikitərəfli rəsmi inkişaf yardımının ümumi həcmində Mərkəzi Asiya ölkələrinin payı isə 5,7%-dən çox deyil. Çoxtərəfli yardım beynəlxalq təşkilatların və inkişaf institutlarının dəstəyini, ikitərəfli yardım isə qeyri-hökumət təşkilatlarının İƏİT İYK üzv ölkələri adından, yeni donor ölkələr adından həyata keçirdiyi layihələri nəzərdə tutur.

Məruzə müəllifləri beynəlxalq yardımın

ümumi həcmində Mərkəzi Asiya ölkələrinin payının nisbətən az olmasını həm ölkələrin özlərinin uğurları, həm də bir sıra dövlətlərin xarici iqtisadi yardımdan asılılığının azalması ilə izah edirlər. Məsələn, Qazaxıstan hazırda beynəlxalq yardımı alan ölkə statusundan donor ölkə statusuna keçir. Buna baxmayaraq, ayrı-ayrı ölkələr üçün iqtisadi yardımın əhəmiyyəti yüksək olaraq qalır. Məsələn, Tacikistan və Qırğızıstanda RİY-in ölkənin ÜDM-də payı müvafiq olaraq 4,4% və 3% təşkil edir. Bundan başqa, Asiya İnkişaf Bankının (AİB) məlumatına görə, Mərkəzi Asiya regionu ölkələrində infrastruktur layihələrini maliyyələşdirmək üçün ildə təxminən 1,7 milyard dollar çatışmır. Bundan əlavə, kənar yardım regionun infrastrukturuna lazimi səviyyədə investisiya qoyuluşunu dəstəkləyə bilər.

2023-cü ilin sonuna beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən Mərkəzi Asiya ölkələrinə çoxtərəfli yardım 1,3 milyard dolları ötürüb. Ümumilikdə, son on ildə regiona 11,7 milyard dollardan çox yardım edilib. Alimlər postsovet ölkələri arasında bu "əmək bölgüsü"ne də diqqət çəkirlər. Bəzi ölkələr İƏİT ölkələri ilə daha çox əməkdaşlıq edir, digərləri isə İƏİT-ə daxil olmayan donorlar və Avrasiya inkişaf institutları ilə qarşılıqlı əlaqədə olurlar. Məsələn, hazırda Qırğızıstanda bir neçə beynəlxalq maliyyə təşkilatı, o cümlədən Avrasiya İnkişaf Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, Rusiya-Qırğızıstan

İnkişaf Fondu (RQİF), Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB), Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (IFC) fəaliyyət göstərir. Ekspertlərin fikrincə, onların maliyyələşdirilməsinin həcmi təqribən 1 milyard dollar təşkil edib, 2013-2023-cü illər üçün ölkəyə çoxtərəfli yardımın ümumi həcmi isə 2,45 milyard dolları ötürüb.

Bu yaxınlarda Qırğızıstana Su Təchizatı və Kanalizasiyaya Universal Çıxış proqramının birinci mərhələsi üçün ümumilikdə

Stansiyasının 100 MVt gücündə külək elektrik stansiyasının tikintisi və istismarı üçün 40 milyon dollar maliyyələşdirməni təsdiqləyib. Layihənin ümumi həcmi 128 milyon dollar təşkil edib. Çin AİIB vasitəsilə Mərkəzi Asiyaya fəal şəkildə sərmayə qoyur. Özbəkistan, Qazaxıstan, Tacikistan, Qırğızıstan və Qafqaz ölkələrində təsdiq edilmiş layihələrin ümumi həcmi 5,5 milyard dollar həcmində qiymətləndirilir. Yaxın illərdə daha 4,5 milyard dollar vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur.

Mərkəzi Asiya ölkələrinin payına Çin Avrasiya regionuna yatırdığı ümumi investisiyaların demək olar ki, yarısı düşür. Avrasiya İnkişaf Bankının məlumatına görə, 2024-cü ilin birinci yarısının sonuna Çin, Türkiyə və Fars körfəzi ölkələrindən Avrasiya ölkələrinə birbaşa investisiyaların ümumi həcmi 90,4 milyard dollara çatıb ki, bunun da 58 milyard dollardan çoxu Çinin payına düşüb. Bankın hesabatına əsasən, Türkmənistan 17,5 milyard dollardan çox, Qazaxıstana 15,5 milyard dollar və Özbəkistana 8,8 milyard dollardan çox vəsait yönəldilib. Rusiya Federasiyasına gəldikdə isə, bu ölkə 2008-ci ildən 2022-ci ilə qədər Mərkəzi Asiya ölkələrinə 6,2 milyard ABŞ dolları məbləğində yardım edib. 2024-cü ildə Rusiya Federasiyası Baş nazirinin birinci müavini Denis Manturov Mərkəzi Asiyaya toplanmış Rusiya sərmayələrinin ümumi həcmi 38 milyard dollar həcmində qiymətləndirib və əlavə edib ki, regionda Rusiya kapitalı 24 mindən çox şirkət fəaliyyət göstərir.

Brüssel də regionda təsirini gücləndirir. Aprelin əvvəlində keçirilən Aİ-CA sammitində Avropa rəsmiləri Aİ-nin region ölkələri ilə "strateji tərəfdaşlığı" üçün 12 milyard avro-luq yardım paketinin ayrıldığını elan etdilər. Paket dörd sahə arasında bölünəcək: nəqliyyat (3 milyard avro), kritik minerallar (2,5 milyard avro), hidroenergetika və iqlim (6,4 milyard avro) və peyk internet (100 milyon avro).

Pekin əməkdaşlığı müdafiə edir

Aprelin 26-da Almatıda Mərkəzi Asiya ölkələri və Çin Xarici İşlər nazirlikləri rəhbərlərinin bu il keçirilməsi planlaşdırılan ikinci Mərkəzi Asiya-Çin sammiti ərəfəsində regional əməkdaşlığın və çoxtərəfli tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə həsr olunmuş altıncı görüşü keçirilib. Çinin xarici işlər naziri Vanq Yinin sədrliyi ilə keçirilən danışıqlarda Çinin artıq əksər Mərkəzi Asiya dövlətləri üçün əsas ticarət tərəfdaşı və investoru olduğu regionda artan nüfuzu vurğulanıb. Beləliklə, Pekin 2023-cü ildə Sian sammitində elan edilmiş "Çin və Mərkəzi Asiya üçün ortaq gələcəyi olan icma" konsepsiyasını fəal şəkildə təbliğ edir.

120 milyon dollardan çox vəsait ayrılıb. Layihə Asiya infrastruktur İnvestisiya Bankının (AİIB) 50 milyon dollar krediti, Neft İxrac Edən Ölkələr Fondunun 20 milyon dollar krediti və İsveçrə İnkişaf və Əməkdaşlıq Agentliyinin 9 milyon dollar qrantı hesabına birgə maliyyələşdiriləcək. Tacikistandakı Avrasiya Sabitləşdirmə və İnkişaf Fondu (EFSD) səhiyyə sektorunda səhiyyə xidmətlərinə çıxışı artıracaq "Sağlamlıq karvanı" adlı 2 milyon dollarlıq qrant layihəsini maliyyələşdirir.

Özbəkistan İƏİT İYK üzv ölkələrindən ən çox yardım alan ölkədir. Təkcə 2023-cü ildə ölkəyə təxminən 500 milyon dollar yardım edilib. Öz növbəsində Qırğızıstan İƏİT-ə üzv olmayan DAC ölkələrindən ən böyük regional iqtisadi yardım alan ölkədir. "Ölkə üçün ən əhəmiyyətli inkişaf tərəfdaşları Çin və Rusiyadır. 2022-ci ildə Rusiya hökuməti iqtisadiyyatın enerji səmərəliliyini artırmaq və ölkənin enerji təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Qırğız Respublikasında Kulanak Su Elektrik Stansiyasının tikintisi və istismarı üçün Narın İstehsalat Müəssisəsi MMC-nin layihəsinin maliyyələşdirilməsini təsdiqləyib. "Maliyyələşdirmənin həcmi 44 milyon dollar təşkil edib", - ekspertlər misal gətirirlər.

Çin regionun ən böyük donoru olaraq qalır. 2023-cü ildə Çin hökuməti AİIB vasitəsilə Qazaxıstanın Şokpar Külək Elektrik

Mərkəzi Asiyada nüfuz savaşı

Əvvəli-Səh-11

Görüşün əsas mövzuları siyasi dialoqun gücləndirilməsi, ticarət-iqtisadi əlaqələrin və nəqliyyat əlaqələrinin genişləndirilməsi, çağırış və təhdidlərə birgə mübarizə, eləcə də regionda davamlı inkişaf və ekoloji təhlükəsizlik məsələləri olub. Çinin xarici işlər naziri Vanq Yi ölkəsinin xarici dünyaya açıqlığı gücləndirmək, qonşu ölkələrlə əməkdaşlığı inkişaf etdirmək və qlobal qarşılıqlı fəaliyyət imkanlarını genişləndirmək niyyətini açıqlayıb. Öz növbəsində Qazaxıstanın xarici işlər naziri Murat Nurtleu "Mərkəzi Asiya - Çin" çoxtərəfli formatının gücləndirilməsinin vacibliyini vurğulayaraq, regionda sabitliyin təmin edilməsi üçün əsas sahələrdə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin zəruriliyinə diqqət çəkib. "Biz formatımızın CA+1 mexanizmləri arasında flaqman olması və gələcək liderlərin görüşünün əbədi dostluq və firavanlıq üçün yeni mərhələ açması üçün bütün şəraiti yaradırıq", - deyərək Qazaxıstan XİN rəhbəri qeyd edib. Onun sözlərinə görə, Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Çin arasında ticarət dövriyyəsi 2024-cü ildə rekord həddə - 95 milyard dollara çatıb.

Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti yanında Strateji Araşdırmalar İnstitutunun baş eksperti, sinoloq Adil Kaukenovun sözlərinə görə, görüşün geniş gündəliyi Mərkəzi Asiyanın regional problemlərindən çox kənara çıxıb, qlobal geosiyasi qeyri-sabitlik məsələlərinə toxunub. Danışqların təfərrüatları açıqlanmasa da, müzakirələr zamanı ABŞ-ın tarifləri və cavab tədbirləri mövzusunun əsas məsələlərdən biri olduğunu güman etmək olar. Ekspert Çin-Qazaxıstan Strateji Dialoq formatında aparılan danışqlara da diqqət çəkib. "Vanq Yi və Murat Nurtleu ara-

sında keçirilən görüşdə Qazaxıstan və Çin arasında ticarət dövriyyəsi üçün iddialı bir hədəf elan edildi - 66,4 milyard dollar. Bununla belə, sual yaranır: iki ölkənin statistikasi arasındakı əhəmiyyətli fərqi nəzərə alaraq, biz kimin məlumatlarına etibar etməliyik? Çin gömrüyü 2024-cü ildə ikitərəfli ticarətin həcmi 43,8 milyard dollar, Qazaxıstan tərəfi isə 35 milyard dollar qiymətləndirir. uyğunsuzluq hesablama metodlarının

fərqliliyi ilə izah olunur", - Kaukenov Telegram kanalında yazıb.

Ekspertin fikrincə, görüşün mühüm nəticəsi Quancjouda Qazaxıstanın Baş Konsulluğunun açılması ilə bağlı sazişin tezliklə imzalanmasının elanı oldu - bu şəhərin qazaxıstanlı sahibkarlar arasında populyarlığını nəzərə alaraq çoxdan gözlənilən addımdır. Bu baxımdan Urumçidə Qazaxıstan konsulluğunun açılmasının mümkünlüyü ilə bağlı sual yaranır. Belə ki, Vanq Yi Özbəkistan Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Bəxtiyor Saidov ilə görüşdə Çinin bütün Mərkəzi Asiya ölkələri, xüsusilə rəqəmsal ticarət və süni intellekt sahəsində pragmatik əməkdaşlığı gücləndirməyə hazır olduğunu bəyan edib. Çinin "cəngəllik qanunları"na deyil, çoxtərəfliyyə və qaydalara əsaslanan əməkdaşlığa sadıqlığını vurğulayan Vanq, Çinin həmfikir ölkələrlə birlikdə bu prinsipləri dəstəkləməyə hazır olduğunu bildirib.

Çin birbaşa xarici investisiyalar və kreditlər baxımından

Özbəkistanda birinci yerdədir. Keçən il orta qapalı şirkətlərin sayına görə Rusiyanı ötüb. Bəxtiyor Saidov Özbəkistanın inkişaf gündəliyinə verdiyi dəstəyə görə Çinə minnətdarlığını bildirib və firavan, sabit və bir-biri ilə əlaqəli regionun qurulmasına sadıqlığını bölüşüb.

Tacikistanın xarici işlər naziri Sirojiddin Muxriddin ilə görüşdə Vanq Yi Çinin Tacikistanın beynəlxalq məsələlərdə fəal rolunu, o cümlədən Düşənbədə buzlaqların mühafizəsi üzrə konfransın keçirilməsini dəstəklədiyini təsdiqləyib. O, Çinin "Kəmərlər və Yol" təşəbbüsü çərçivəsində əməkdaşlığı dərinləşdirməklə Tacikistanla strateji tərəfdaşlığını gücləndirmək niyyətində olduğunu vurğulayıb.

Vanq Yi Qırğızıstanın xarici işlər naziri Jeenbek Kulubayev ilə görüşdə Pekin və Bişkek arasında etimad və dəstəyə əsaslanan güclü qardaşlıq əlaqələrini vurğulayıb. Çin Qırğızıstanın seçdiyi inkişaf yolunu dəstəkləyir və kənar müdaxilələrə qarşıdır. Hər iki tərəf strateji tərəfdaşlığı gücləndirmək niyyətindədir. Kulubayev prezident Sadır Japarovun 2025-ci ilin fevralında Çinə uğurlu səfərini qeyd edərək, Qırğızıstanın "orta qapalı icması" qurmağa hazır olduğunu təsdiqləyib. Tərəflər "Bir Kəmərlər və Yol" Təşəbbüsü çərçivəsində əsas layihələri, o cümlədən Çin-Qırğızıstan-Özbəkistan dəmir yolunu müzakirə ediblər və Çin sərmayəsini alqışlayaraq ticarət-iqtisadi əməkdaşlığı genişləndirmək barədə razılığa gəliblər. Xarici işlər nazirləri arasında aparılan danışqlar Çinin 2025-ci ildə Qazaxıstanda keçiriləcək dövlət başçılarının sammiti ərəfəsində Mərkəzi Asiyada iqtisadi təsirini gücləndirmək istəyindən xəbər verir.

V.VƏLİYEV

Baxaq, lakin həm də görək!

Mətanət Məmmədova

Milli rəqslərimiz hər zaman xalqımıza baş ucalığı gətirib. Onlar xalqın milli xüsusiyyət və xarakterini ifadə edib hər zaman. Rəqslərimiz kişilərin igidliyindən, cəsurluğundan, qorxmazlığından, vətənpərvərliyindən, qadınların xanım-xatınlığından söhbət açır. Bu rəqslərdəki hərəkətlər sanki zərrəbinlə hesablanıb. Kişilər üçün ayrı, qadınlar üçün ayrıca, yerli-yerində öz əksini tapıb. Milli rəqslərimizə tamasa edərkən sanki bir filmə baxırsan, onun bir başlanğıcı və sonu var. Rəqslərimiz mənə, çağırış ifadə edir. Azərbaycan xalqının kişi və qadınlarına məxsusluğu ortaya qoyur.

Bəs bu gün necə, rəqs məşğələlərində övladlarımıza hansı rəqslər öyrədilir. Bunun fərqi nə var? Yoxsa müasirlik pərdəsini gözümüzün önünə çəkib baş verənlərə göz yummağı qarşımıza məqsəd qoymuşuq?

Bu gün sosial şəbəkələrdə, xüsusilə Tiktokda qarşımıza çıxan rəqs videoları bizi düşündürməyə vadar edir. Bəziləri üçün "nə gözəl rəqs edir", "maşallah" ifadələri ilə qarşılanan, bəziləri üçün "gör övladım necə gözəl öyrənib" kimi "qürur" yaradan hisslərə bir də milli rəqslərimizin fonunda nəzər salaq. Bu rəqslərdə Azərbaycan qadınına məxsusluqla hazırkı rəqs məşğələlərində öyrədilənləri qarşı-qarşıya qoyaq. Fərqi nəzər salaq. Və bir qədər düşünməyə çalışaq. Görək, milli rəqslərimizdən onlarda əsər-əlamət varmı? Yaxşı bunu qoyaq kənara. O mənada qoyaq ki, bəzi valideynlər deyərək bilər ki, biz uşağımızı milli rəqs öyrənməyə göndərmirik ki, sadəcə rəqsi öyrənməyə göndəririk.

Elə əsas məsələ də bu zaman ortaya çıxır. Uşaqlara necə rəqslər öyrədilir, bu rəqslərdəki hərəkətləri görürsünüzmü? Baxmaq kifayət deyil, görürsünüzmü? Onlara necə rəqs öyrətdiyinin fərqi nədir?

Çox təəssüf hissi ilə qeyd edirəm ki, artıq bu rəqsləri öyrənməni yeni gənclər oğlan və qızların bəzi kliplərə də çəkildiyini görmüşük. Oğlan başlayır, öz yerini qıza verir və rəqs eyni hərəkətlərlə davam olunur. Adam baxdıqca ürəyi ikrah hissi ilə döyünür. Nə üçün döyünür? Çünki qarşımızda bizim mentalitetlə, dəyərlərlə əlaqəsi olmayan səhnə görürük. Xanım-xatınlıqdan əsər-əlaməti olmayan qadın rəqsi görürük. Kişiliyə yaraşmayan, əzilib-büzülən, ilan kimi qıvrılıb-açılan, kişidən çox qadını ifadə edən rəqsləri görürük. Sanki qadınlar kişiləşir, kişilər isə qadınlaşır. Bax, budur müasir rəqslərimizdəki "kolorit".

Rəqs gözəl, həm də əyləndirici, eyni zamanda sağlamlığa da xidmət edən bir sənət növüdür. Uşaqları kiçik yaşından rəqsə yazdırmaqda, əlbəttə, fayda var. Həm xüsusi istedadın ortaya çıxması, həm məşğuliyyəti, əyləncə baxımından bu, gözəl bir seçimdir. Lakin uşağın əlindən tutub hər hansı rəqs müəlliminin yanına aparmaq, onun gələcək taleyini tanımadığımız bir nəfərə tapşırmaq nə dərəcədə doğrudur, bu barədə düşünürük mü? Araşdırırıq ki, bu rəqs müəllimi bizim uşağımıza nə öyrədəcək?

Görünən odur ki, bu barədə düşünən çox az valideyn var. Belə olmasa idi, Tiktokda, İntaqramda dəqiqə başı oğlanlaşan qızlarla, qızlaşan oğlanlarla qarşılaşmazdıq. Bu uşaqların müəllimlərinin kənardan dayanıb fərəhlə gülməsinin, utanmazcasına əl çalmasının şahidi olmazdıq. Görəsən bu müəllim uşağa nə öyrətdiyinin fərqi varmı? Nəyə gülmür, nə üçün qoltuqlarına qarpız yerləşir? Nəyi öyrətdiyi üçün?

Bəlkə də yanılıram, bu, elə valideynlərin seçimidir? Belə isə əslə düzgün seçim deyil. Bu gün baxmaqda doymadığınız, qızınızın oğlan hərəkətlərinə ifadəsi ilə etdiyi rəqs sabah onun özünün də, sizin də utanmağınızla nəticələnəcək. Hələ bəlkə də uşaqlarınız böyüyəndə sizi məhkəməyə verəcək ki, nə üçün mənə bu rəqslərin öyrədilməsinə icazə vermişiniz. Hələ bir üstəlik də böyük bir uğur kimi çəkib sosial şəbəkələrdə də paylaşırınsız.

Axı bu qızlar gələcəkdə sevib-seviləcək, ailə quracaq, ana olacaq. Bu rəqslərin onların gələcəyinə yamaq olmasından da çekinmirsiniz? Yoxsa heç bu barədə düşünən yoxdur...

Uşaqlara diqqət edək, bu gün istənilən boşluq sabah bizlərin çəkəcəyi əziyyət olacaq. Özlərinin əziyyətinə isə söz ola bilməz. Belə isə uşaqları öz istəyimizin, düşüncəmizin qurbanı etməyək. Qoy onlar kişiliyi-erlik-ərənliyi, qadınlığı-xanım-xatınlığı, nazı özündə ehtiva edən Azərbaycan milli rəqslərini öyrənsinlər. İnanın, bu, həm sizə, həm övladınıza, həm də sabahımıza baş ucalığı gətirər.

İnşaat mühendisliyi üzrə ixtisaslaşan kadr niyə azalır?

“İnşaat mühendisliyi üzrə ixtisaslaşan kadrların azalması son illərdə təkcə Azərbaycanın deyil, bir çox postsovet və hətta Qərb ölkələrinin də rastlaşdığı bir problemdir. Bu tendensiyanın səbəbləri çoxşaxəlidir və hər biri bir-birinə bağlıdır. Problemin kökünü yalnız ali təhsil müəssisələrində və ya abituriyentlərin marağında deyil, daha geniş sosial-iqtisadi və təhsil siyasətində axtarmaq lazımdır”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil eksperti Kamran Əsədov deyib.

Kamran Əsədov sözlərinə belə davam edib: “Son 10 ildə Azərbaycanda inşaat sektorunun sürətli inkişafı, xüsusilə 2010-2015-ci illərdə böyük layihələrin həyata keçirilməsi bu sahəyə marağı artırmışdı. Amma 2015-ci ildən sonra ölkədə neft gəlirlərinin azalması, tikinti sektorunda durğunluq, layihələrin sayında azalma və əmək bazarında qeyri-müəyyənlik yaranıb. Nəticədə inşaat mühendisliyinə olan tələbat azalıb, əmək haqqı gözləntiləri aşağı düşüb, yeni məzunlar və abituriyentlər üçün bu sahə əvvəlki kimi cəlbedici olmayıb. Dövlət Statistika Komitəsinin 2022-ci ilin ali təhsil statistikalılarına əsasən, inşaat mühendisliyi ixtisasına qəbul olunanların sayı 2010-cu ilə müqayisədə 1,7 dəfə azalıb. Digər tərəfdən, texnologiyaların inkişafı və əmək bazarının rəqəmsallaşması tendensiyası da təsir edir. Son illərdə informasiya texnologiyaları, proqramlaşdırma, kompüter elmləri və maliyyə sahələri gənclər üçün daha prestijli və gəlirli hesab edilir. 2023-cü ildə Dövlət İmtahan Mərkəzinin statistikasına görə ki, II və III ixtisas qruplarını seçən abituriyentlərin sayı sürətlə artır, lakin inşaat mühendisliyi ənənəvi olaraq IV qrupda yer alır və burada rəqəbat, maraq azalıb. Rəqəmsal ixtisasların artması inşaat mühendisliyi və digər klassik texniki ixtisasların kölgədə qalmasına səbəb olub.

Təhsilin keyfiyyəti və ixtisas proqramlarının müasir tələblərə cavab verməməsi də problemin başqa bir istiqamətidir. Universitetlərin çoxunda inşaat mühendisliyi üzrə proqramlar yenilənmir, təcrübə imkanları zəifdir, müasir avadanlıq və laboratoriyalar çatışmır. Müəllim heyətinin yaşlanması, innovativ texnologiyaların tədrisə tətbiq olunmaması, məzunların bazar tələblərinə uyğun bacarıqlar əldə etməməsi abituriyentlərin seçimlərinə təsir edir. Bir çox hallarda məzunlar universitetdən sonra iş tapmaqda çətinlik çəkir və bu, cəmiyyətdə

EKSPERT DANIŞDI

inşaat mühendisliyinin nüfuzuna mənfi təsir edir. Sosial amillər də nəzərəcarpacaq dərəcədə rol oynayır. Dövlətin təhsil siyasətində və kadr hazırlığında da bəzi çatışmazlıqlar müşahidə olunur. Kolleclər və universitetlər arasında əməkdaşlıq zəifdir, orta ixtisas təhsili ilə ali təhsil arasında düzgün karyera pillələri yaradılmayıb. Bəzi proqramlarda ixtisaslaşdırılmış dərslər saatları azalıb, şagird və tələbələr üçün inşaat mühendisliyi ilə bağlı maarifləndirmə və motivasiya proqramları kifayət qədər təşkil olunmur. Mövcud qaydalara əsasən, “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 6-cı maddəsində ali və orta ixtisas təhsili pillələri üzrə ixtisasların əmək bazarının tələblərinə uyğun formalaşdırılması tələb olunsay da, real nəticədə bu, tam həyata keçirilmir. Azərbaycanda dəyişiklik üçün ilk növbədə universitet proqramları və əmək bazarı arasındakı əlaqə gücləndirilməli, müasir texnologiyaların, BIM modellərinin və rəqəmsal inşaat həllərinin tədrisə inteqrasiyası artırılmalıdır. Təcrübə proqramları genişləndirilməli, tələbələr üçün inşaat şirkətləri ilə birgə layihələr təşkil edilməli, müasir laboratoriyalar və innovativ təcrübə imkanları yaradılmalıdır. Eyni zamanda, dövlət tərəfindən inşaat mühendisliyi ixtisasını seçən tələbələr üçün maliyyə və sosial dəstək proqramları formalaşdırılsa, bu, sahəyə marağı artırır. Dövlət layihələrində yerli kadrların üstün tutulması üçün real mexanizmlər hazırlanmalıdır. Hazırkı realıqda inşaat mühendisliyi üzrə ixtisaslaşan kadrların azalmasının əsas səbəbi əmək bazarının transformasiyası, təhsildə yeniliklərin zəif tətbiqi, sosial imicin zəifləməsi və dövlət səviyyəsində məqsədyönlü dəstəyin azlığı ilə bağlıdır. Əgər bu sahəyə real investisiya, maarifləndirmə və motivasiya tədbirləri görülməzsə, yaxın illərdə Azərbaycanda inşaat mühendisi qitəsi yaranacaq və iri layihələrin icrasında xarici kadr asılılığı daha da artacaq. Bu isə milli təhlükəsizlikdən tutmuş iqtisadi inkişafa qədər bir çox sahədə mənfi nəticələrə gətirib çıxara bilər”.

Ayşən Vəli

“Adam tanıyıram müdirə gəlib deyir ki,...”

- Gənc ifaçılar niyə bu qədər qınaq obyektinə çevrilirlər?

- Mən də gənc ifaçı olaraq cavab verəcəm. Düşünürəm ki, keçmiş zamanlarda gözəl sənətçimiz Zeynəb Xanlarova var idi, bu gün keçmişə baxdıqda, sadəcə olaraq, Zeynəb Xanlarova xatırlanır. Halbuki həmin dövəmdə də bir sıra xanım ifaçılar var idi ki, səhnəyə çıxsaydılar, bu gün tanınardılar. Tanınmış ifaçılarımız çoxdur. Sadəcə olaraq bu gün Zeynəb Xanlarovanın adı səslənir. İndi də ifaçı çoxalıb, yerindən duran hamı özünü müğənni adlandırır. Efirlərdə biabırçılıq baş alıb gedir. Məsələn, səsi olmayan ifaçını dəvət edirlər. Hansı ki, sosial şəbəkələrdə trendə düşən ifaçıdır. Mən həmişə deyirəm ki, bir insanı sevmək onun təqdimatından başlayır. Efirlərimizdə olan təqdimat da belədir. İfaçıları insanlara əl təqdim edirlər ki, izləyici artıq qərar verir ki, bu, həqiqətən də, hörmətli insandır, həqiqətən də, gözəl səsə malik müğənnidir. Bugünkü zamanda da istər maddi baxımdan, istər həqiqi sənətçilərin sadəcə olaraq qısqanclığı ucbatından passivləşən ifaçılarımız var.

- Sizin fikrinizcə, gənc ifaçılardan kimləri yaxşı və ya pis sənətçi hesab etmək olar?

- Maraqlı, bir az da qəliz sualdır. Məsələn, dostumuz Miri fitri istedadlıdır. Hələ ən yaxınlarımızdan danışırıq. Hər şey öz əhatəmizdən başlayır. Özümü də o sıraya qatıram. Şübhəsiz ki, məndən də sənəti çox irəliləmiş insanlar var. Bizim sadəcə olaraq fəaliyyətimizin yaxşı irəliləməməsinə səbəb əhatəmizin bizi qısqanmasıdır. Bu dilənçilik məsələsi təkcə ifaçılarda deyil. Bəzən olur ki, məkanlarda da bu dilənçilik halları baş verir. Bəlli büdcə qarşılığında səhnə almağa başlayırsınız, bir də görürsünüz ki, rəhbər, administrator deyir ki, filan qədər bəxşiş qazanmışam, onun müəyyən faizi bizə çatacaq. Ya bizdə oxumalısan, ya da başqa adam gətirəcəyik. Belə biabırçı hallar var.

- Bəzi populyar müğənnilər niyə "pub"larda oxumağa üstünlük verirlər?

- Burada məqsəd əlavə gəlirdir. Mən ailəvi məkanlarda da, "pub"larda da səhnə alıram. Ailəvi məkanlarda məvacibdən əlavə qazancımız, bəxşişimiz daha az olur. Amma "pub"larda daha çox üstünlük təşkil edir. Ona görə də, baxırıq ki, yarım saatlıq fonogram oxuyan ifaçı gəlir, hansı ki, fonogramın özündə də problem var. O adam məsələn, 500 manat qarşılığında səhnə alır. İnsanlar da yaxşı musiqidən qidalanmalıdır, dincəlməyə gəlmisiniz. Onsuz da, məkanın sahibi də sizə görə onu çağırır. Çünki bilir ki, insanların musiqi duyumu korlanıb, o adama qulaq asırlar. O da əlavə pul da verərək həmin ifaçını çağırır.

- Gənc müğənnilərdə başlıca olaraq çatışmayan cəhətlər nədir?

- Çatışmayan cəhətləri, təbii ki, hamısına şamil etməm. Bir sıra müğənnilər var ki, işə məsuliyyətlə yanaşırlar. Məsələn pul almaq deyil, məsələ işi keyfiyyətli etməkdir. Bu gün hər hansı məkanda əyləşən qonaqlar axı bizi bəyənilərlər. Məqsədimiz də odur ki, səsimizi göstərək, insanlar sevsin. Sevdikləri müddətdə də ailədaxili tədbirlərinə dəvət etsinlər. Bu kimi hallar yaşana bilər. Sənətçilər bir az məsuliyyətli yanaşırlar. Mahni seçimlərinə baxırırsınız ki, ailəvi məkanda bu mahni oxunmalı deyil. Amma gəlib oxuyurlar.

Şahin Sadiq

Müğənni-gitarist

*Müğənni-gitarist
Şahin Sadiqın
SİA-ya müsahibəsini
təqdim edirik:*

- Dilənçilik, yoxsa sənət?

- Küçə sənəti bizdə son illərdə dəb halını alıb. Hətta yaşadığım Sumqayıt şəhərində belə rastlaşıram. Əvvəllər yox idi. Amma baxırıq ki, küçədə ifa edən müğənni, gənc nəslin səsi çox gözəldir. Onlar fonogram oxumurlar. Heyfim gəlir, çalışıram ki, o adama səhnə verə bilərəmsə, verim. Çünki bahalı səhnə alan müğənnilərdən çox daha gözəl oxuyurlar. Bizim restoran, "pub" sferasında ifaçılar tanıyıram ki, onlar, həqiqətən də, dilənçi adına layıqdırlar. Adam tanıyıram müdirə gəlib deyir ki, pulsuz şabaşa gəlirəm. Bu, səviyyəsizliyin son həddidir. Bu hal dilənçiliyin ən üst səviyyəsidir. Ona görə, deyirəm ki, yaxşı mövzudur.

- Müğənninin toyda şabaş alması düzgündür?

- Məsələ burasındadır ki, müğənni şabaşı necə alır, verən necə təqdim edir. Əgər onu görüntü üçün edirsə, rüsvayçılıqdır. Sənətini yuxarıda göstərmək istəyir, amma fərqi deyil ki, çox aşağılardadır.

- Niyə bəziləri küçədə ifa edənləri sənətkar yox, dilənçi kimi görür?

- Bəziləri yanlış düşüncədə olduqlarının fərqi deyil. Sadəcə insanların bir az mövzu qaynasın deyər, hər quyuya daş atmağı sevir. El məsəli var ki, beş barmağını bal et, qoy ağzına yenə deyəcək ki, zəhərdir.

- İnsanlar niyə bəzən sənəti dilənçi kimi qəbul edirlər? Buna hər hansı bir sübut var?

- Əlbəttə, dırnaqarası müğənnilərimizin rüsvayçılıqlarını görürlər. Efirlərimiz də sağ olsun, bu cür müğənniləri insanlara göstərir deyər, şüuraltında yaş da qurunun oduna yanır.

- Küçə musiqisiçilərinin efirə və səhnəyə çıxması üçün şərait var?

- Xeyr, yoxdur. Mən gənc ifaçı kimi kənardan gördüyümü deyirəm, efirlərimizin bir çox hissəsi bazara dönüb. Bazar olmadığı müddətdə də gərək o sənətçi, gənc ifaçı axşam bir mahnı oxuyub sosial şəbəkədə yerləşdirsən, səhnə oyanıb görsün ki, izlənməyə həddə çatıb ki, artıq edir tələb edir ki, həmin müğənnini çağırırsın, reyting olsun. Bizdə efir bu dərəcədə biabırçılıqdır. Hər efirə şamil olunmur, amma əfsuslar olsun ki, çox hissəsi bu vəziyyətdədir.

Söylü Ağazadə

Kanada tarixinin rüsvayçı seçkisi

Azərbaycanın dünya miqyasında özünəməxsus formada iqtisadi inkişafa, sosial tərəqqiyə nail olması əksər dünya ölkələrinin narahatlığına səbəb olub. Xüsusi ilə də, ərazilərinin erməni terrorçu hərbi birləşmələri tərəfindən 44 günlük Vətən müharibəsi ilə azad etməsi ayrı-ayrı dövlətlərin, beynəlxalq təşkilatların yuxusunu ərsəyə çəkib. Baxmayaraq ki, Ermənistanın hərbi xuntası məğlubiyyətlə barışıb və Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamaq üçün cəhdlər göstərir.

Lakin daim Azərbaycanın haqq işinə, ədalətli mövqeyinə qarşı ikili standartlardan çıxış edən dövlətlər, eləcə də Fransa, Niderland, Kanada, Yunanistan və digər başıpozuq dövlətlər ənənəvi amplualarından əl çəkmirlər. Bəzən isə daha böyük riyakarlıq və simasızlıq göstərən ermənipərəst ölkələrin siyasi rəhbərləri dünya dövlətlərinə erməni terrorçu dəstələrinə dağıdıcı gücə malik silah-sursatın çatdırılması çağırışlarını edirlər. Bütün bunlara terrora açıq dəstək, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə hörmətsizlik deməkdir. Kanada özü ciddi daxili və xarici problemlər məngənəsində əzilməyinə, əhalinin hər cür hüquqlarının pozulmasına görə, beynəlxalq insan haqları təşkilatları tərəfindən sərt tənqidlərə məruz qalmasına baxmayaraq ermənilərə hərbi, siyasi dəstək nümayiş etdirməyə çalışır. Bu üzdənirəq oyuncaq quruluş hələ 2020-ci il 44 günlük Vətən savaşına zamanı Ermənistanın himayədarlarından olduğunu nümayiş etdirmək üçün Azərbaycanı qarşı qərəzli bəyənətlərlə çıxış etdi. Müharibə dövründə Kanada baş naziri Castin Tryudo Fransa prezidenti Emmanuel Makron tez-tez telefon əlaqəsi saxlayır, müzakirələr aparır və daha sonra məsuliyyətsiz bəyənətlərlə çıxışlar edirdi. Bu azmış kimi Kanada Xarici İşlər Nazirliyi müharibənin dərhal dayandırılması və münaqişənin yalnız sülh yolu ilə həll edilməsi ilə bağlı məntiqsiz bəyənət səsləndirdi. Onların dayaz düşüncəsinə görə, guya müharibə ədalətsiz müharibədir. Ancaq anlamırlar ki, Ermənistan o terrorçu, vandal dövlətdir ki, 30 ilə yaxın Azərbaycanın torpaqlarını işğal altında saxlamışdır. 30 ildir ki, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını qeyr-şərtsiz azad edilməsi barədə 4 qətnamə qəbul edib. Lakin Ermənistan dünya birliyinə, onun qəbul etdiyi qərarlara açıq hörmətsizlik nümayiş etdirərək, qəbul edilən qətnamələri icra etmədi. Bu zaman Kanada, Fransa kimi oyuncaq dövlətlər Ermənistanın siyasi rəhbərliyinin ağzında vurmadılar, başa salmadı ki, BMT-nin qəbul etdiyi qərarlara əməl edilməlidir, etmədilər. Elə ki, Azərbaycan özü BMT-nin qətnamələrini icra edib, torpaqlarını azad etdi, o zaman Ermənistanı ağılıq edənlərin səsləri çıxmaya başladı.

Kanada şər və böhtanlarını antiterror əməliyyatı zamanı da təkrarladi

Azərbaycan ərazində kök salan terrorçuların zərərsizləşdirilməsi üçün 2023-cü il sentyabrın 19-da başlayan və 23 saat 44 dəqiqə çəkən antiterror əməliyyatlarından sonra Fransanın dirijo çubuğu əsasında Kanada hakimiyyəti Azərbaycan əleyhinə qərəzli qətnamələr qəbul etdi. Kanada parlamentinin üzvü Elizabet Mey ölkənin xarici işlər naziri Mark Qarnoya məktub göndərərək, "erməni əsirləri"nin Azərbaycanda saxlanılmasından narahatlığını bildirib və Kanadanı "hərbi əsirlərə" kömək etməyə çağırıb. Mark Qarnoya o şəxsdir ki, Kanada əsilli və ölkənin deputatı olsa da, ABŞ-dəki

Aprelin 28-də Kanada parlamentinə keçirilən növbədənkənar seçkilərdə total saxtakarlıq halları yaşandı

Ermənistan lobbisinin üzvüdür. Bir neçə dəfə Ermənistanı səfər edib. İrevanda dünya erməni diaspora təşkilatlarının toplantılarında fəal iştirakçılarından olub. Bu baxımdan o erməni terrorçusu kimi düşünür və erməni revanşistlərsayağı fikirlər səsləndirir. Lakin anlamır ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, David İsxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərləri hərbi əsir deyillər. Onlar canilərdir, insanlığa qarşı cinayət törədən, təqsirləndirilən şəxslərdir. Ona görə də, onlar Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun mühakimə olunacaqlar. Haqlı olaraq Azərbaycan dövləti Kanadanın separatçılara dəstək verməsinə və erməni hərbi cinayətkarların "hərbi əsir" kimi təqdim edilməsinə etirazını bildirib. Azərbaycan XİN-in mətbuat katibi Ayxan Hacızadə sosial şəbəkə hesabında Kanada xarici işlər naziri Melani Colini qərəzli olduğu və Ermənistan tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş cinayətləri görməzdən gəldiyi üçün sərt tənqid edib: "Kanada milli maraqlarına üstünlük vermək və beynəlxalq arenada etimadı qorumaq əvəzinə Kanada Erməni Milli Komitəsinin maraqlarının müdafiəsində iştirak etmək, xarici işlər naziri rolunu üçün lazım olan mühakimə və məlumatlılıq barədə ciddi suallar doğurur. Coli hələ də Ermənistan tərəfindən etnik təmizləməyə, kütləvi qırğınlara və mədəni soyqırma məruz qalmış bir milyondan çox azərbaycanlının əzablarını tanımayıb. Təəssüf ki, siz hələ də Ermənistan tərəfindən törədilmiş etnik təmizləmə, kütləvi qırğınlar, vəhşiliklər, mədəni irsin silinməsi və digər insanlıq əleyhinə cinayətlərdən əziyyət çəkmiş bir milyondan çox azərbaycanlının əzablarını tanımamısınız. Necə də dəqiq deyilib: Qərəz kölgə kimidir, ağı qaralıqlaşdırır".

A.Hacızadə Kanada nazirinə faktlara əsaslanmağın vacibliyini xatırladı: "Kiçik bir xatırlatma: həmişə faktlara əsaslanın, erməni diasporunun yalan nərativlərinə yox". Azərbaycanın 2023-cü ildəki lokal antiterror tədbirlərindən danışarkən, A.Hacızadə qeyd edib ki, bu əməliyyat qanuni və mütənasib olub: "Azərbaycanın 2023-cü ildəki antiterror tədbirləri Azərbaycan ərazisində olan qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin

təxribatlarına qarşı qanuni və mütənasib cavab idi. 24 saatdan az davam edən əməliyyat bu birləşmələrin və infrastrukturun neytrallaşdırılmasına yönəlmişdi və tamamilə beynəlxalq humanitar hüquq normalarına uyğun idi. Mülki əhali və infrastruktur hədəfə alınmayıb, erməni sakinlərin regiondan getməsi isə onların könüllü qərarı olub".

ABŞ Kanadaya qarşı iddialarında haqlıdır mı?

Görünən ondan ibarətdir ki, Kanada Fransanın təsiri altında, müəyyən hallarda rəsmi Parisin göstərişləri ilə Azərbaycana qarşı qərəzli mövqe nümayiş etdirir. Halbuki yuxarıda qeyd etdiyim ki, Kanada son dərəcə daxili və xarici problemlər məngənəsində əzilməkdədir. Gah Böyük Britaniyanın, gah da Fransanın göstərişləri əsasında fəaliyyətini qurması bu dövlətin yarım müstəqil dövlət olduğunu göstərir. Nəzərə almaq lazımdır ki, Şimali Amerikada yerləşən Kanada cənubda ABŞ ilə həmsərhəddir. Kanadanın paytaxtı Ottava şəhəri olsa da, ən böyük şəhəri Torontodur. Kanadanın avropalılar tərəfindən işğalınadək burada eskimoslar və hindular yaşamışlar. 1605-ci ildə fransızlar, 1623-cü ildə isə ingilislər Kanada ərazisində ilk yaşayış məntəqələrinin əsasını qoymuşlar. 1756–1763-ci illər də Fransa və Böyük Britaniya arasında yeddi illik müharibədə britaniyalıların qələbəsi nəticəsində Kanada Britaniyanın müstəmləkəsinə çevrilmiş və yalnız 1931-ci ildə müstəqillik əldə etmişdir. O zamandan Kanda Böyük Britaniyanın Kraliçası tərəfindən idarə edilib. Düzdür, Kanadanın baş naziri və parlamenti fəaliyyət göstərir. Lakin Böyük Britaniyanın kraliçası müəyyən hallarda Kanadanın baş nazirinin qərarlarını, eləcə də parlamentdə qəbul olunan qanunları ləğv etmək hüququna malikdir. Ona görə də Kanadanı tam müstəqil dövlət adlandırmaq sadələşdirmə olardı. Bunu heç şübhəsiz ABŞ rəsmi dairələri də bilirlər. Ona görə də ABŞ prezidenti Donald Tramp "Kanada ABŞ-nin 51-ci ştatı olmalıdır" deyərək bildirib. Ehtimallar isə ondan ibarətdir ki, Kanadanın yarım müstəqil dövlət olmasından istifadə edən ABŞ müəyyən şirnikləndirici vədlər hesabına Ottavanın ABŞ-nin 51-ci ştatı olmasına nail olacaq. Çünki D.Tramp Kanadaya qarşı irəli sürdüyü iddialarında ısrarlıdır. O, KİV-ə verdiyi açıqlamasında Kanadaya subsidiya vermək üçün yüz milyardlarla dollar ödəyirik. Nə üçün? Heç bir səbəb yoxdur: "Limitsiz enerjimiz və istifadə edə biləcəyimizdən də artıq tikinti materiallarımız var. Onların heç nəyinə ehtiyacımız yoxdur".

Kanadada rüsvayçı seçki marafonu

Kanadanın ABŞ-nin "51-ci ştatı olması"na əhali etiraz etməsə də, hakimiyyətin bəzi nümayəndələrinin müqavimət göstərdikləri görünür. Ölkənin keçmiş və indiki baş nazirləri Castin Trüdo və Mark Karni Kanadanın heç vaxt ABŞ-nin 51-ci ştatı olmayacağını bildiriblər. Bəzi siyasi şərhçilər isə hər iki siyasətçinin "Kanadanın heç vaxt ABŞ-nin 51-ci ştatı olmayacağını" bildirmələrinin seçki ərəfəsi bir şou olduğunu qeyd edirlər. Nəzərə almaq lazımdır ki, aprel 28-də Kanada da parlament növbədənkənar seçkilər keçirilib. Seçki prosesinə ümumilikdə 20-ə yaxın partiya qatılırsa da Mark Karninin rəhbərlik etdiyi Kanadanın Liberal Partiyasının qalib olmaq şansının yüksək olduğu vurğulanır. Çünki bu şəxs seçki marafonun populist vədlərlə qatılıb. Həm də əhaliyə ABŞ-a güc gələcəyini və müstəqil dövlət olaraq yaşamaqda davam edəcəklərinə söz verib. Onun seçicilərlə görüşlərində ABŞ-nin dövlət adamlarını, xüsusilə də D.Trampı açıq formada tənqid və təhqir etməsi sıradan bir söz yığnağı sayıla bilməz. O bu kimi populist fikirləri ilə özünə seçici dəstəyi qazanmağa çalışır. Hər görüşündə insanlar ABŞ Prezidenti Donald Trampın gömrük rüsumları tətbiq etmək təhlükəsinə qarşı mübarizə üçün ona güclü mandat verməyə çağırması Karninin məqsədinin nədən ibarət olduğunu ortaya qoyur: "D.Trampın rüsumları artırmaq və Kanadanı işğal etmək niyyəti böyük təhlükə yaradır və bu, Kanadanın Birləşmiş Ştatlardan asılılığını azaltmalı və iqtisadiyyatını yenidən qurmalı olduğu anlamına gəlir. Bizə güclü mandatı, aydın mandatı olan hökumət lazımdır. Bizə bu ana uyğun planı olan hökumət lazımdır".

Bütün növ vasitə və üsullardan istifadə edilməsinə baxmayaraq Kanada əhalisi tərəfindən Mark Karni başçılıq etdiyi Kanadanın Liberal Partiyasına qarşı inamsızlıq mövcuddur. Bunu dərk edən M.Karni ənənəvi seçki saxtakarlıqlarından istifadə edib. Kanadalılar daha realist mövqe sərgiləyən "Yeni Demokratlar" və "Kvebek bloku" partiyasına dəstək nümayiş etdirirlər. Bəzi beynəlxalq KİV-lərin, eləcə də yerli medianın yaydığı məlumata görə, aprel 28-i saat 15:30-a qədər "Yeni Demokratlar" və "Kvebek bloku" partiyaları seçici səslərinin 36, 5 və 28, 2 faiz olmaqla seçki marafonuna başçılıq edirlər. Total seçki saxtakarlığı isə saat 15:30-dan sonra start götürüb. Baş nazir M. Karninin sifarişi əsasında ölkə boyu saxtakarlıqlar həyata keçirilməsinə başlanılıb. Etiraz edən, seçki haqlarını tələb edən insanlar polis zopası və su şırnaqları ilə susdurulub. Eduard adası əyalətinin Şarlottaun şəhərində vəziyyətin daha acınacaqlı olduğu bildirilir. Burada seçkilərin saxtalaşdırıldığını gören "Yeni Demokratlar" və "Kvebek bloku" partiyalarının nümayəndələri etiraz səslərini qaldırıblar. Bu zaman hakimiyyətin göstərişlərini yerinə yetirmək üçün təlimat gözləyən polisler etirazçılara qarşı dəyənəklərdən istifadə edib və onları susdurmağa çalışıblar. Qarşıdurma nəticəsində 2 nəfər polis əməkdaşlarından, 17 nəfər isə dinc sakinlərdən olmaqla ümumilikdə 19 nəfər yaralanıb. 50-ə yaxın etirazçı isə zor gücünə polis məntəqələrinə aparılıblar. Verilən məlumatlara görə, seçki saxtakarlıqlarına etirazlar tədricən bütün ölkə ərazisinə yayılmaqdadır. M.Karni vəziyyətin nəzarətdən çıxmadması üçün Daxili İşlər Nazirliyinə və ordu rəhbərliyinə xüsusi göstərişlər verib. Lakin hər cür qabaqçılıq tədbirlərin təşkil edilməsinə baxmayaraq kanadalıların pozulan seçki hüquqlarını bərpa etmək üçün müdafiəni yaracağı və hökumətin qələmini qıracağı ehtimal olunur. Vəziyyətin qarışmasından istifadə edən ABŞ-ın Kanadaya qoşun yeridəcəyi proqnozlaşdırılır. Bu isə bölgədə həlli mümkün olmayan yeni münaqişənin, hətta müharibə ocağının yaranmasına gətirib çıxaracaq.

İLHAM ƏLİYEV

İlkin tibbi yardım qəza nəticəsində xəsarət almış insana, qəfil xəstəlik əlamətlərinə görə köməksiz qalan adamlara göstərilən ilk tibbi köməkdir. İlk yardım insan həyatını təminat altına alır, lakin ilk yardımla bağlı məlumatlılıq olduğu müddətdə vaxtsız ölüm halları da səngiməyəcək.

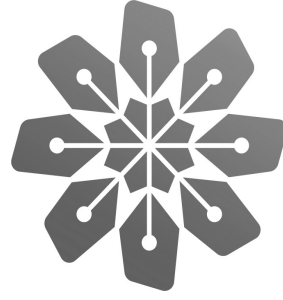
İlk yardımın göstərilməsində əsas məqsəd təcili tibbi yardım maşını və ya peşəkar müdaxilə əlçatan olanadək yaralının və ya xəstənin həyatını xilas etmək, onun vəziyyətini nəzarətdə saxlamaqdır. Amma ilk tibbi yardım heç də hər kəsin bacarmadığı və kifayət qədər operativlik, psixoloji hazırlıq, soyuqqanlıq tələb edən işdir. Xüsusilə doğmaların ilk yardım göstəriləcək vəziyyətdədirsə insan öz soyuqqanlılığını qorumaqda çətinlik çəkir. İlk yardım zamanı yol

sə, deməli, yaddaş və huşitirmə ilə bağlı təhlükə yoxdur, yaralıyı yoxlayın, qanayan bölgəsi varmı, onu təyin edin. Əgər qanaxmadan əziyyət çəkirse avtomobilinizin dərman qutusunda olan rezin juqutla

yayılır, ürək, beyin, qan, əzələləri zədələyir. Dəm qazının heç bir xüsusi iyi, rəngi və ya dadı yoxdur və buna görə də təhlükəsi daha çoxdur.

Dəm qazından zəhərlənmə evin

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “ İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

İlk yardım: tibbi savadlılıq həyat qurtarır

verəcəyiniz səhv həmin insanın ölümünə, ya da ömürlük şikəst qalmasına səbəb ola bilər.

Sürücülərin ilk yardımını bilməsi şərtdir

İlk yardım haqqında danışanda ən birinci ağla gələn yol qəzaları zamanı zərərçəkənlərə göstərilən kömək olur. Hər bir sürücü ilk tibbi yardım qaydalarını az da olsa bilməli və həmin qaydalara maksimum əməl etməyə çalışmalıdır. Sürücülük vəsiqəsi üçün olan imtahanlarda da ən az 1 sual ilk yardım barədə düşür. Unutmayın, peşəkar sürücü yaxşı idarəetməni bacardığı kimi ilk yardım barədə də məlumatlı olmalıdır. Avtomobilə ilk tibbi yardım çantası saxlamaq isə mütləqdir, bu sizin həm sürücü kimi qanun qarşısında vəzifəniz, həm də insani borcunuzdur. İlk yardım çantası qəza zamanı istifadə etmək üçün əlçatan yerdə olmalıdır.

Yollarda qaydaları bilən sürücülər qədər bilməyənlər də var, ona görə qəza çox vaxt qaçılmaz olur. Əgər qəza baş verdikdə sürücü və səmərəli şəkildə soyuqqanlılığını qorumaq, zərər çəkən varsa diqqəti ona yönəltməlidir. Qəzada xəsarət almış şəxs müəyyən zamandan sonra qanaxmadan həyatını itirə, bərpası mümkün olmayan zədə ala bilər. Qəza oldusa zədələnən şəxsle danışaraq huşunu itirməsinə mane olun, zədəsini yoxlayın və ilk yardım qaydalarını xatırlayın. Zədə alan şəxsdən əllərini və ayaqlarını hərəkət etdirməyi xahiş edin, ayın tarixini, adını soruşun. Əgər əl və ayaqlar normal hərəkət edirsə deməli onurğa zədələnməyib. Amma şəxs əzalarını tərpədə bilmirsə demək onurğa zədə alıb və bu, sizin daha diqqətli olmanız vacibdir deməkdir. Onurğası zədələnən insanı yerindən tərpətmək olmaz.

Adını və ayın tarixini deyə bilir-

qanayan bölgədən 1 qarış yuxarıdan başlayın, əgər dərman qutusunda əlçatanlıq yoxdursa təmiz bir geyiminizi çıxarın və yaraya basın, qanın axışını zəiflədin, əks halda yaralı qanaxmadan həyatını itirə bilər.

Bunu etdikdən dərhal sonra xəbərdarlıq nişanı quraşdırmağı və qəza dayanma işıqlarını yandırmağı da unutmayın və mütləq Təcili Tibbi Yardıma (103) zəng edin. Zəngdən sonra yaralıya yardım davam etdirin. Əgər hər hansı sınığın olmasından şübhələnsinizsə həmin hissəyə çox əl vurmayın. Amma bu hissənin sabit qalması önəmlidir, ətrafa baxın, ola bilər avtomobilinizdə də olsun, iki düz ağac-çubuq parçası tapın və qırılan nahiyənin həm altına, həm də üstünə qoyub sarıyın, belə edəndə sınımış sümüklerin ucu yara bölgəsinə dəyib yaralıyı incitməyəcək, ağrı qismən də olsa azalacaq.

Unutmayın, hər bir sürücü ilk tibbi yardımını az da olsa bacarmalıdır. Bunun üçün tibbi ədəbiyyat oxuyun, sürücülük imtahanına hazırlaşmaq üçün çap olunmuş vəsaitlərdə bu haqda məlumat var, ehtiyac varsa tibbi təlim alın. Əgər sizi qan tutursa, yaralıyı gördükdə nə edəcəyinizi bilmirsinizsə yolda hərəkətdə olan digər sürücüləri saxlayın və yaralıya kömək etməsini xahiş edin.

Dəm qazı udan insana necə yardım etməli?

İlk yardımın həyat qurtardığı vəziyyətlərdən biri də dem qazı zəhərlənməsi zamanı olan müdaxilədir. Bu zəhərlənmə hər il yüzlərlə insanın ölümünə səbəb olur. Dəm qazı (və ya karbon monoksid – CO) oksigen çatışmazlığı şəraitində təbii qaz, kömür, benzin, mazut və s. yanacaq növlərinin yanması zamanı əmələ gəlir. Dəm qazı çox güclü zəhərdir, orqanizmdə sürətlə

havalandırma sistemi pis işlədikdə və ya heç olmadıqda, qaz sobası, hamam isidicisi düzgün quraşdırılmadıqda baş verir. Dəm qazından zəhərlənmənin qarşısını almaq üçün hamamın qaz isidicisi evin xaricində quraşdırılmalı, havalandırma sistemi işlək olmalı, əgər isidici hamam otağındadırsa qapının aşağı hissəsində deliklər açılmalıdır.

Dəm qazından zəhərlənmənin simptomları başgicəllənmə, baş ağrısı, gicgahlarda nəbzvari döyüntü, sinədə ağrılar, quru öskürək, tənənfəslik, ürəkbulanma, qusmadır. Daha ağır hallarda qıcolmalar, özündəngetmə baş verir. Nəzərə almaq lazımdır ki, dem qazından zəhərlənmiş insana vaxtında lazım olan yardım göstərilməzsə, o tez bir zamanda həyatını itirə bilər.

Dəm qazından zəhərlənmə zamanı ilk yardım kimi zərərçəkəni dərhal açıq havaya çıxarmaq şərtdir. Dəm qazından zəhərlənmənin ilk simptomlarını gördünüzsə dərhal təcili yardım çağırın, yardım gələndə isə əgər qıcolma yoxdursa və çənəsi kilidlənməyibsə mümkün nəfəs yollarını açmaq üçün ağız boşluğundakı seliylə təmizləmək, burnuna naşatır spirtində isladılmış pambıq yaxınlaşdırmaq, zərərçəkənin tənəffüsü dayanıbsa, ona mütləq süni nəfəs vermək lazımdır. Əynindəki paltarın yaxasını, kəmərinə və s. açmalı, onu yarıoturaq vəziyyətə gətirmək, alnına, sinəsinə soyuq kompres qoymaq, qəhvə, tünd çay vermək lazımdır. Hətta yüngül zəhərlənmədən sonra insan mütləq həkimin müayinəsindən keçməlidir.

İnfarkt keçirənə necə kömək edək?

İnfarkt ürəyi qidalandıran damarlardan birinin tıxanması səbəbindən baş verir. Bu zaman tıxanma baş verən nahiyədə ürək əzələsi hüceyrələri oksigensiz qalıb ölməyə başlayırlar. Əgər erkən müdaxilə olunmasa oksigensiz qalan ürək əzələsinin həmin hissəsi bir daha işləmir. İnfarkt keçirən xəstəyə nə qədər tez müdaxilə olunarsa o qədər çox şansı olur. Bəs infarktı necə anlamaq?

Ürək infarktının ən çox rastlaşdığımız əlaməti sol qola doğru yayılan sinə ağrısıdır. Ağrı şiddətli olur və bəzən mədə bulantısı, tərləmə, baş gicəllənmə kimi hallarda yara-

nır. Bəzən mədə xəstələri infarktı mədə ağrısı ilə qarışdırırlar. Bəzi xəstələrdə infarkt nəfəs darlığında da səbəb olur. Elə xəstələr də var ki, infarktı əlamətsiz keçirir. Statistik məlumatlara görə hər 5 ürək infarktından 1-i əlamətsiz və ya zəif əlamətlərlə keçir ki, bu da daha təhlükəli sayılır.

İnfarkt keçirəni rahat bir yerdə arxası üstə, amma bədən yuxarı hissəsi hündürdə olmaqla uzadın. Əgər şərait imkan verirsə ayaqları bədənə bərabərindən nisbətən yuxarıya qaldırmaq lazımdır. Çalışın xəstəni tez-tez öskürdün, öskürərkən burnunu tutun. Əgər əlçatandırsa 1 tablet aspirin qəbul edilsə daha yaxşı olar, bu qanı durultmağa kömək edir. Mümkün qədər hərəkətsiz olmaq lazımdır ki, digər orqanlara qan az getsin və ürək gücə düşməsin. Dərhal təcili yardım çağırın. Əgər daha tez xəstəxanaya çatdıracağınızdan əminsinizsə xəstəni özünü ən yaxın xəstəxanaya aparın.

Suda boğulan var?

Dənizdə çimərkən ehtiyatsız davranışlar təhlükəli nəticələrə səbəb ola bilər və biz bu yay da bunun bir neçə kədərli nümunəni gördük. Çimərliklərdə, su hövzələrində təhlükəsizlik qaydalarının pozulması və ehtiyatsızlıq suda boğulma hallarının artması ilə nəticələnir. Vaxtında və düzgün yardım göstərməklə suda boğulanları xilas etmək olar. Statistikaya əsasən, suda boğulduqdan sonra ilk dəqiqələrdə zərərçəkənlərin 90, 6-7 dəqiqə sonra isə 1-3 faizini həyata qaytarmaq mümkündür.

Çox vaxt suda boğulmağa yorğunluq, suya baş vuran zaman zədə alma, spirtli içkilərdən istifadə, uzun müddət günəş şüaları altında qaldıqdan sonra suya girmə və s. hallar səbəb ola bilər. Suda boğulma zamanı tənəffüs yolları su ilə dolur, hava ağ ciyərlərə daxil ola bilmir, nəticədə orqanizmdə oksigen çatışmazlığı yaranır. Belə halla üzleşən zaman qaydalara əməl etməklə zərərçəkəni xilas etmək olar.

Əgər zərərçəkənin huşu özündədirsə, tənəffüs və nəbzi qənaətbəxşdirsə, onu arxası üstə başı aşağı uzatmaq, quru dəsmal və ya ətəllə ovuşduraraq geyindirmək lazımdır. Zərərçəkənə isti içkilər verib üstünü örtmək tövsiyə olunur.

Əgər zərərçəkən sudan çıxarıldıqdan sonra huşsuz vəziyyətdədir-

sə, amma nəbz və tənəffüsü qənaətbəxşdirsə, bu zaman onu başaşağıya meyilli olmaqla şərtilə uzatmaq, başını arxaya qatlayıb alt çənəsini irəli çəkmək lazımdır. Zərərçəkənin huşu özündə deyilsə, tənəffüs və ürək fəaliyyəti dayanıbsa, tənəffüs yollarını təmizlədikdən sonra ona süni nəfəs verilməli, ürəyin qapalı masajı aparılmalıdır. Əlavə olaraq tənəffüs yollarından mayeni xaric etmək lazımdır. Həmin əməliyyat süni nəfəs verilməsinin gecikdirilməməsi üçün 10-15 saniyədən çox çəkməməlidir. Beləliklə, suda boğulana ilk yardım göstərməklə kritik vəziyyətdən çıxarıldıqdan sonra zərərçəkəni xəstəxanaya aparmaq vacibdir.

Yanan adama müdaxilə

Əgər insan hələ də yanırısa, onun panikaya düşməsinin qarşısını alın və qaçmasına mane olun. Yaralananı yaş yorğana bükərək və ya yerdə yuvarlamaqla yanmağı dayandırmağa çalışın. Zərərçəkənin tənəffüsü yollarının açıqlığını və tənəffüsünü yoxlayın. Yanıq çox geniş yayılırsa, yanmış ərazini ən azı 20 dəqiqə təzyiqli zəif bol soyuq su altında saxlayın. Yanıq yerini təmiz və nəm bir parça ilə örtün, yanıqda heç bir maddə vurmayın. Xəsarət alan şəxsi yorğana örtün və təcili yardıma xəbər verin. Yardım gələndə saat, üzük, bilərik və s. varsa tez çıxarın, çünki bədənə şişkinlik yaranı bilər. Yanmış nahiyələrdən paltar çıxarın, əgər paltar yanmış yere yapışıbsa, ətrafını kəsərək çıxarmaq lazımdır.

Elektrik yanıqları üçün də ilk yardım vacibdir. Birini cərəyan vurdusa mümkün qədər soyuqqanlı və sakit olun. Xəstəyə və ya yaralanan şəxsə toxunmadan əvvəl elektrik cərəyanını şəbəkədən ayırın. Cərəyanı kəsmək mümkün deyilsə, insanın izolyasiya materialı (ağac, plastik) ilə elektrikle təmasda olmasına mane olun. Yeni əlinizi ona vurmadan onu naqildən ayırmağa çalışın. Yaralanan şəxsin tənəffüs yollarının açıqlığını və tənəffüsünü yoxlayın, amma zərərçəkmiş yerindən tərpətməyin və təcili yardım çağırın. Unutmayın, təcili tibbi yardım bacarığı həyat qurtarır. Şüurlu şəkildə yardım göstərə bilmək bacarığı fəlakət anında ən vacib üstünlüyümüzdür.

Lalə Mehralı

“Hər uşağa fərdi yanaşılmalıdır”

“Bağcanın uşaqların həyatında önəmi çoxdur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında uşaq, yeniyetmə və yetkin psixoloqu Nigar Ağabağirova deyib. Onun sözlərinə görə, uşaq yeni insanlarla salamlasmağı, oynamağı, oyuncaqlarını paylaşmağı öyrənir. Təlim və tərbiyə birlikdə aparılır.

Tərbiyəçi yeni gələn uşağa necə davranmalıdır?

Hər uşağa fərdi yanaşılmalıdır. Çünki hər uşağın sinir sisteminin tipi, xarakterik xüsusiyyətləri, adaptasiya müddəti fərqlidir. Elə uşaqlar var ki, çox qısa zamanda bağcağa alışır, hətta valideyni onu evə aparmağa gələndə uşaq evinə getmək belə istəmir. Lakin elə uşaqlar da olur ki, xüsusən də, anadan və ya nənədən başqa heç kimlə

PSIXOLOQ İZAH ETDİ

zaman keçirməmiş uşaqlar daha çətin adaptasiya olurlar.

Uşağın bağcaya getməsi 2,5 - 3 yaşlarda olsa, daha yaxşı olar. Amma təcrübəmə əsaslanıb deyə bilərəm ki, uşağın bağcaya öyrəşməsinin onun yaşı ilə əlaqəsi yoxdur. Əgər uşaq ona baxan adama çox bağlıdırsa, bağcaya öyrəşməsi çətin görünürsə, çox yaxşı olar ki, bağcaya getməmişdən öncə anası ilə az da olsa ayrı qalmağa öyrəşdirilsin. Əgər buna baxmayaraq yenə də uşaq bağcaya alışa bilmirsə, yaxşı olar ki, bir psixoloqdan dəstək alsınlar.

Eyni zamanda bağcaya gedən uşağın gündəlik rejimi formalaşmış olur. Hər gün eyni saatda səhər yeməyi yemək, eyni vaxtda digər uşaqlarla çarpayuya uzanmaq uşaqlarda yeməyə də, yuxuya da həvəs oyadır. Hətta evində yemədiyi bir yeməyi bağçada ləzzətlə yeyən uşaqlar görmüşəm. Həmçinin doğru-yanlış davranış edən uşağa tərbiyəçinin münasibətinə görə digər uşaqlar da həmin hərəkətin doğru olub-olmadığını öyrənmiş olurlar”.

Söylü Ağazadə

Karlo Ançelotti qərarını verdi – “Real”dan gedir

“Real”ın baş məşqçisi Karlo Ançelotti klubdan ayrılmaq istəyir. QOL.az xəbər verir ki, bu barədə “The Athletic” məlumat yayıb. Mütəxəssis Braziliya millisini çalışdırmaq niyyətindədir. 65 yaşlı məşqçi artıq həm rəhbərliyə, həm də paltardəyişmə otağında komanda üzvlərinə “Real”ı tərk etmək istədiyi barədə məlumat verib. Onun klublararası dünya çempionatı başlamazdan əvvəl iş yerini dəyişəcəyi gözlənilir.

Madrid klubunun rəhbərliyi dünya çempionatında komandaya kimin rəhbərlik edəcəyi ilə bağlı seçim etməli olacaq. Daha əvvəl də məlum olduğu kimi, bu vəzidəyə əsas namizəd hazırda “Bayer”ə baş məşqçilik edən Xabi Alonsodur.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

MTK-lar qarajları niyə ev qiymətinə satır?

**İqtisadçı
ekspert mühüm
məqamlara
aydınlıq gətirdi**

“MTK-ların satdığı obyektlərə qiymət qoymaq məsələsi barədə düşünmək doğru yanaşma deyil. Çünki hazırda elə ərazilər var ki, orada mənzilin bir kvadrat metri 10 000 manata qədər satılır. Qiymət məsələsini bazar iqtisadiyyatında əsasən tələb və təklif qanunları tənzimləyir”. Bu sözləri S A-ya açıqlamasında iqtisadçı ekspert Akif Nəsirli deyib. Akif Nəsirli sözlərinə belə davam edib: “Bildiyimiz kimi, Bakıda minik avtomobillərinin sayı kifayət qədər çoxdur. Bu da şəhərin əsas problemlərindən biridir. Minik avtomobillərinin sayının çox olması, eyni zamanda MTK-larda qaraj kimi satılan sahələrin qiymətinin bahalaşmasına səbəb olur.

Əgər bir qaraj yerinə beş nəfər ödəniş etmək istəyirsə, təbii ki, MTK həmin sahənin qiymətini artıracaq. Bu isə təkəcə MTK-larda qaraj yerlərinin bahalaşması problemi-

ni yaratmır, həm də Bakıda tıxacların daha da artmasına səbəb olur. Tıxaclarda minik avtomobillərinə diqqət yetirdikdə görürük ki, bu nəqliyyat vasitələrinin təxminən 90%-də cəmi bir nəfər olur. Halbuki, həmin bir nəfər ictimai nəqliyyatdan, xüsusilə də avtobuslardan istifadə etməklə də mənzil başına çata bilərdi”.

Ayşən Vəli

Baş redaktor: Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 3000